

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT

DIPLOMSKA NALOGA

JURE POMPE

Ljubljana, 2015

Univerza v Ljubljani

Fakulteta za šport

Gortanova 22

Ljubljana

Univerzitetni študij: Športna vzgoja

PORTFOLIO IN NJEGOVA UPORABNOST PRI PREDMETU ŠPORT V OSNOVNI ŠOLI

Avtor: Jure Pompe

Mentorica: prof. dr. Marjeta Kovač

Recenzent: prof. dr. Gregor Jurak

Konzultant: doc. dr. Gregor Starc

Ljubljana, 2015

Zahvala

Rad bi se zahvalil družini in prijateljem za vso podporo v času študija. Brez njih mi ne bi uspelo!

Zahvalil bi se tudi Igorju Povšetu, profesorju športne vzgoje, ki mi je omogočil izvedbo pedagoškega eksperimenta na osnovni šoli Sava Kladnika v Sevnici, ter mentorici prof. dr. Marjeti Kovač za njeno potrpežljivost, pomoč in nasvete.

KAZALO

IZVLEČEK.....	1
ABSTRACT	3
1. UVOD.....	5
2. DEFINICIJA PORTFOLIJA	6
2.1 CILJI PORTFOLIJA	6
2.2 PREDNOSTI PORTFOLIJA V VZGOJNO–IZOBRAŽEVALNEM PROCESU	7
2.3 POSTOPEK NASTAJANJA PORTFOLIJA	8
2.4 VRSTE PORTFOLIJA.....	11
2.5 TEHNIKE IZDELAVE PORTFOLIJA	14
3. PORTFOLIO NA RAZLIČNIH STOPNJAH IZOBRAŽEVANJA	16
4. ZGODOVINA PORTFOLIJA.....	17
5. PORTFOLIO KOT PRIPOMOČEK PRI PREDMETU ŠPORT	18
5.1 NAPAKE PRI DELU S PORTFOLIJEM.....	20
5.2 SLABOSTI UPORABE PORTFOLIJA PRI PREDMETU ŠPORT	21
6. PREDMET IN PROBLEM	22
6.1 CILJI RAZISKAVE	22
6.2 HIPOTEZE.....	22
6.3 METODE DELA.....	23
6.4 ORGANIZACIJA IN POTEK EKSPERIMENTA	25
6.5 OBDELAVA PODATKOV	27
7. REZULTATI IN RAZPRAVA	28
7.1 TEORETIČNO ZNANJE ATLETIKE.....	28
7.2 PRAKTIČNO ZNANJE ATLETIKE.....	35
8. MNENJE UČENK O DELU S PORTFOLIJEM	36
9. ČASOVNA ORGANIZACIJA DELA S PORTFOLIJEM	36
10. MNENJE UČITELJEV O DELU S PORTFOLIJEM	37
11. PRIMERJAVA Z RAZISKAVO NADE MALI	39
12. OMEJITVE RAZISKAVE.....	40
13. SKLEPI.....	41
14. LITERATURA	43
15. PRILOGA	

IZVLEČEK

Portfolijo oziroma učenčeva mapa dosežkov je sodobni didaktični pripomoček, s pomočjo katerega lahko učitelji izboljšajo kakovost svojega poučevanja in naredijo pouk bolj zanimiv. S takšnim pristopom lažje ocenijo napredek učencev in njihovo znanje, pridobijo veliko uporabnih povratnih informacij ter tako dobijo boljši vpogled v učinkovitost svojega poučevanja.

V prvem delu diplomske naloge so predstavljene definicije portfolija, cilji dela s portfolijem, postopek nastajanja, njegove prednosti in slabosti. V drugem delu so predstavljeni rezultati pedagoškega eksperimenta, s katerim smo želeli preveriti, v kakšni meri je delo s portfolijem v učnem procesu predmeta šport učinkovito pri pridobivanju teoretičnega in praktičnega znanja učenk osnovne šole. Raziskava je bila narejena v šolskem letu 2013/14 na osnovni šoli Sava Kladnika v Sevnici pri tematskem sklopu atletike. Vzorec preizkušank sta predstavljala dva oddelka učenk 9. razreda, razdeljena v kontrolno in eksperimentalno skupino. V raziskavo so bile vključene le učenke, ki so pri urah predmeta šport aktivno sodelovale in za katere smo pridobili pisno soglasje njihovih staršev. Vzorec spremenljivk predstavljata vprašalnika o teoretičnem znanju atletike ter vprašalnik o samoovrednotenju napredka v teoretičnem in praktičnem znanju učenk.

Čeprav je bil na koncu pedagoškega eksperimenta v eksperimentalni skupini, kjer je učni proces potekal z uporabo portfolija, zaznan večji napredek v teoretičnem znanju, kot v kontrolni skupini, prav tako pa so učenke eksperimentalne skupine svoje znanje subjektivno ocenile višje kot učenke kontrolne skupine, razlike v znanju niso statistično značilne. Razlog je verjetno v premajhnem vzorcu in prekratnem času, ki smo ga namenili delu s portfolijem. Uporaba portfolija tudi ni vplivala na statistično značilno razliko v subjektivni zaznavi napredka v praktičnem znanju. Učenke kontrolne skupine so svoj napredek subjektivno ocenile celo z višjo oceno od učenk eksperimentalne skupine. Eden od razlogov je lahko tudi v tem, da so učenke eksperimentalne skupine zaradi dela s portfolijem svoje praktično znanje ocenile veliko bolj kritično.

Opravljen je bil tudi intervju z učitelji predmeta šport, ki menijo, da se uvedba portfolija na dolgi rok ne bi obrestovala, saj učenke izgubijo zanimanje za njegovo izdelavo, po njihovem prepričanju pa je temeljni cilj pouka izboljšati praktično znanje učenk. Zato čas na urah raje izkoristijo za dodatne naloge, ki izboljšajo gibalne sposobnosti in spretnosti učenk.

Klub temu, da ima učitelj več dela, je poučevanje s portfolijem gotovo ena od možnosti, da je učni proces bolj učinkovit in zanimiv za učence.

Jure Pompe
PORTFOLIJU IN NJEGOVA UPORABNOST PRI PREDMETU ŠPORT V OSNOVNI ŠOLI

KLJUČNE BESEDE

Pedagoški eksperiment, portfolijo, šport, devetošolke, atletika, znanje

ABSTRACT

Portfolio or student's achievements map is a new age instrument through which teachers can improve the quality of their teaching and make lessons more interesting. It is easier to assess the progress of pupils and their knowledge with this method. Teachers get a lot of useful feedback information and better insight into the effectiveness of their teaching.

First part of this research study contains the definition of portfolio, objectives of working with portfolio, formation process, its advantages and its disadvantages. In the second part the results of the survey in which the impact of portfolio on theoretical knowledge and practical skills among control and experimental groups were presented in the thematic context of track and fields.

The survey was conducted at Primary School Savo Kladnik Sevnica during the school year 2013/14. The sample was represented by two 9th grade classes of pupils, which were divided into control and experimental group. Pupils who were participating actively in physical education (PE) classes and from whom the written consent of their parents were obtained, have been included in the study. Questionnaire on the theoretical knowledge of track and fields and a questionnaire on self-evaluation progress in theoretical knowledge and practical skills of students represent sample variables.

Significant progress of theoretical knowledge was detected at the end of the thematic cluster in experimental group where learning process was carried out using a portfolio. Consequently, pupils of experimental group had subjectively evaluated their theoretical knowledge to a much higher estimate than pupils of control group, although the differences in theoretical knowledge and subjective evaluation are not statistically significant. The reasons for such results can be found in too small of a sample and a very short time we spent working with portfolio. Using portfolio had no effect on the statistically significant difference on subjective perception of progress in practical knowledge, because pupils of control group evaluated their practical skills with even higher subjective estimate than pupil of experimental group. One of the reasons may be in the fact that pupils of experimental group evaluated their practical skills much more critical because they worked with portfolio.

Based on the results obtained in the survey, teachers agreed that working and teaching with portfolio would not pay off in the long run, as pupils lose interest in portfolio production. Furthermore, teachers' main goal is to improve practical skills of their pupils. Therefore, teachers are more likely to use time they have to improve motor abilities and practical skills of their pupils.

Jure Pompe
PORTFOLIJO IN NJEGOVA UPORABNOST PRI PREDMETU ŠPORT V OSNOVNI ŠOLI

Despite the fact that teachers have more work, teaching with portfolio certainly is one of the best possibilities that learning process becomes more effective and interesting for students.

KEYWORDS

Pedagogical survey, portfolio, PE, 9th graders, track and fields, knowledge, skills

1. UVOD

Portfolijo oziroma učenčeva mapa dosežkov¹ je instrument za dokumentiranje posameznikovega učnega napredka v določenem časovnem obdobju (Melograno, 2006). Je pripomoček, ki pomaga učencu pri učenju. Nastaja v procesu učenja in je dokazilo o posameznikovem napredku in razvoju (Stritar in Sentočnik, 2006).

Uvedba učenčeve mape dosežkov omogoča učiteljem lažje spremljanje in načrtovanje dela ter ocenjevanja (Easley in Mitchell, 2007; Hočevar Eve, 2002; Javornik Krečič, 2008). Učitelj pri učencih hitreje prepozna močne in šibke točke na določenih področjih in jim tako zna bolje pomagati, da vsi dosežejo zastavljene cilje in standarde znanja; prav tako lahko prilagodi potek ure, tako da učenci obnovijo določeno snov, za katero ve, da jo težje razumejo oziroma je še niso usvojili.

Za učenca pa je njegov portfolijo motivacija in dodaten motiv za delo in učenje. Spodbuja ga k razmišljanju in ga nauči ovrednotiti napredek; tako je ponosen na svoje dosežke skozi leta. Boljši vpogled v delo in napredek svojih otrok pa imajo tudi starši, ki tako lažje sodelujejo pri otrokovem izobraževanju.

Pomembno je, da učitelj ve, da portfolijo ni mapa, ki jo lahko pripravimo vnaprej. Prav tako ga ne uporabljamo, da bi učence primerjali med seboj, npr. kdo ima boljši in lepši portfolijo, ampak zato, ker posamezniku omogoča primerjavo s samim seboj.

Zagovorniki uporabe portfolijev trdijo, da zbiranje, pregledovanje in ocenjevanje učenčevega dela v daljšem časovnem obdobju zagotavlja bogatejšo in bolj natančno sliko o tem, kaj so se učenci naučili in česa so sposobni, kot pa tradicionalni oziroma standardizirani testi in zaključni izpiti, ki odražajo le, kaj učenec ve v določenem trenutku.

Vrednost portfolija se kaže predvsem v njegovi uporabi. Uporabljamo ga pri vpogledu učenca v lastni razvoj in napredek, pri delu z učenci (spremljanje otrokovega razvoja, napredka in učenja), pri vplivanju na razvoj učenčevih kompetenc in pri sodelovanju s starši (Stritar in Sentočnik, 2006).

Portfolijo je vedno zgodba o uspehu otroka, saj temelji na dokazovanju otrokovega razvoja, napredka in učenja. Je učenčeva last, strokovni delavci so le skrbniki portfolija. Za vodenje učenčevega portfolija se je treba pripraviti in si vzeti čas za opazovanje. Razmišljanje, ozaveščanje in načrtovanje so nujne sestavine portfolija (Stritar in Sentočnik, 2006).

---

¹ V nalogi bomo uporabljali oba izraza, tako portfolijo kot tudi učenčeva mapa dosežkov, saj v slovenskem strokovnem izrazoslovju še ni natančne, enoznačne definicije portfolija.

Portfolijo prinaša sodelovanje s starši, ki temelji na razvoju, napredku in učenju posameznika ter skupnih ciljnih staršev in vzgojiteljev/učiteljev. Najbolj pomembno pa je, da so načrtovanje, izvajanje in evalviranje vzgojno-izobraževalnega dela z njegovo uporabo bolj smiselni in učinkoviti (Stritar in Sentočnik, 2006).

2. DEFINICIJA PORTFOLIJA

Beseda portfolijo izhaja iz francoske besede »porte - feuille« in pomeni listnico oziroma mapo za spise ali dokumente (Hočevár Eve, 2002). Pri nas izraz »portfelj« uporabljamo predvsem za zbirke finančnih ali borznih dokumentov, zato besedo portfolijo v izobraževanju večkrat nadomešča izraz mapa učenčevih izdelkov in dosežkov.

Portfoliji so bili imenovani »cameleons«, ker so spreminjali barvo z vidika znanja in učenja (Dysthe, 2002).

Slovenski izrazi za tujko portfolio so:

- »listina« oziroma »listnica« (Moder, 1999);
- »portfolijo« (Sentočnik, 1999);
- »mapa učenčevega razvoja in dosežkov« (Markun Puhan in Bukvič, 2005).

Navajamo še dve slovenski definiciji portfolija:

- »Portfolijo je zbirka učenčevega dela oziroma njegovih izdelkov in dosežkov« (Hočevár Eve, 2002);
- »Mapa učnih dosežkov je avtentični instrument za dokumentiranje posameznikovega procesa učenja in njegovih rezultatov« (Ažman, 2008).

2.1 CILJI PORTFOLIJA

Portfolijo nastaja skozi določeno časovno obdobje, v katerem učenec zbira in selekcioniira/izbira gradivo, ki ga bo vstavil v svojo mapo izdelkov in/ali dosežkov. Z njim bo učenec pokazal, kaj se je naučil in česa je sposoben (Hočevár Eve, 2002).

Cilji, ki so povezani z izdelovanjem osebne mape, so (Rolheiser, Bower in Stevahn, 2000):

- spodbujanje samostojnega učenja,
- razširitev učenčevega znanja,

Jure Pompe
PORTFOLIJO IN NJEGOVA UPORABNOST PRI PREDMETU ŠPORT V OSNOVNI ŠOLI

- prikazovanje učenčevega napredka glede na postavljene učne cilje,
- združevanje navodil in ocenjevanja,
- možnosti samoocenjevanja oz. omogočanje učencem, da se ocenijo sami,
- možnost napredka s pomočjo sošolcev s kolegalnim (vrstniškim) ocenjevanjem.

Delo z osebno mapo navaja učence na urejanje izdelkov, na samorefleksijo, vrstniško ocenjevanje in boljše razumevanje lastnega dela, prav tako pa služi učitelju kot ocena uspešnosti poučevanja.

Po Melogranu (2006) naj bi učni cilji odražali tako vsebino, ki naj bi se jo učenci naučili, kot procese učenja, ki spodbujajo razvoj učenčevih sposobnosti. Posledično morajo biti cilji prilagojeni razlikam, ki obstajajo med učenci (različni stili učenja, različne fizične in psihične lastnosti učencev).

Število ciljev pa mora biti vsaj na začetku omejeno, saj bodo določali obseg portfolija. Melograno (2006) meni, da morajo biti splošni cilji usmerjeni v spremljavo učenčevega napredka, omogočati morajo možnost samoocenjevanja, pomagati morajo učiteljem pri načrtovanju ter staršem, da razumejo otrokov trud in napredek. Pravilno določeni cilji omogočijo določanje učenčevega položaja znotraj in zunaj šole.

Specifični cilji so osredotočeni na temo predmeta in prilagoditev predmeta šport učenčevemu portfoliju (Melograno, 2006). Med specifične cilje Melograno šteje:

- usmerjanje učenca k zdravemu načinu življenja;
- seznanitev učencev s prednostmi in šibkostmi v izvedbi gibalnih spretnosti;
- določitev stopnje osebnostnega in socialnega razvoja.

2.2 PREDNOSTI PORTFOLIJA V VZGOJNO–IZOBRAŽEVALNEM PROCESU

Portfolijo predstavlja za učenca nekakšno orientacijo za nadaljnji razvoj in dosego učnih ciljev, medtem ko učitelj z njim pridobi povratno informacijo o učenčevem znanju, uspešnosti doseganja učnih ciljev ter o uspešnosti svojega poučevanja in posredovanja novih informacij.

Prednosti, ki jih za učenca navaja Venn (2000):

- portfolijo spodbuja učence k samoevalvaciji in kritičnemu mišljenju;
- uspešnost se meri na podlagi resničnih vzorcev učenčevega dela;
- učni cilji so lahko doseženi na več različnih načinov;

Jure Pompe
PORTFOLIO IN NJEGOVA UPORABNOST PRI PREDMETU ŠPORT V OSNOVNI ŠOLI

- omogoča učiteljem in učencem, da si delijo odgovornost za določanje učnih ciljev in za ocenjevanje napredka pri uresničevanju teh ciljev;
- učencem daje možnost, da imajo večji vpliv na učni proces s svojimi predlogi in mnenji;
- s sodelovanjem v učnih skupinah spodbuja socializacijo;
- zagotavlja postopek strukturiranja učenja v več fazah;
- omogoča merjenje učenčevega napredka z vključitvijo različnih vrst podatkov in materialov;
- vnaša raznolikost in spremembe v pouk, kar motivira učence;
- omogoča razvoj pozitivne samopodobe.

Prednosti, ki jih isti avtor navaja za učitelja (Venn, 2000):

- učitelj ima večji nadzor nad poučevanjem in učenjem;
- boljša kakovost poučevanja in boljši vpogled v učinkovitost poučevanja;
- učitelj lažje oceni napredek učencev in njihovo znanje;
- pridobivanje dodatnih informacij od vseh udeležencev učnega procesa;
- več uporabnih povratnih informacij od učencev.

Prednosti za starše:

- starši so bolj seznanjeni z napredkom in razvojem svojega otroka;
- dejavnejše sodelujejo pri izobraževanju in razvoju svojega otroka.

2.3 POSTOPEK NASTAJANJA PORTFOLIJA

Postopek za uspešno sestavo oziroma izdelavo portfolija lahko po Vennu (2000) razdelimo na pet korakov:

- določitev njegove vsebine,
- zbiranje podatkov (dokazila, slike, avdio- ali videoposnetki, priznanja ...),
- izbor podatkov,
- refleksija,
- proces ocenjevanja.

Proces nastajanja portfolija je dolg in se začne s fazo jasne določitve njegove vsebine. Sledi faza zbiranja, v kateri učenec in učitelj zbirata dokazila o otrokovem napredku in razvoju, ki nastajajo v procesu učenja. Dokazila lahko vključujejo risbe, skice, izdelke iz različnih

materialov, učne liste, seznam prebranih knjig, fotografij, športnih rezultatov in avdio- ter videoposnetkov. Pri zbiranju podatkov pa se lahko pojavijo trije problemi:

- Večina učencev ni navajenih na shranjevanje in dokumentiranje svojega dela in podatkov.
- Učenci ne najdejo logičnega zaporedja shranjevanja podatkov, zato je portfolio neurejen in nepregleden.
- Učenci na ekskurzijah (ali npr. pri športnih tekmovanjih) lahko zabeležijo svoje refleksije šele doma, kar pa jih večina potem ne naredi.

Ko se zbere dovolj gradiva, izberemo dokazila, ki jih bomo vložili v portfolio, in se lotimo urejanja. »Proces izbire je pomemben, saj tako pri učencu kakor pri vzgojitelju sproža refleksijo, ki jo je treba zapisati v portfolio (npr. Ta izdelek mi je všeč, ker ... Izdelek je pomemben, ker ... Ko sem opravljal to dejavnost, sem se naučil ...).« (Stritar in Sentočnik, 2006, 11). Postopek izbire gradiva lahko izvede učenec sam, lahko pa mu pomagajo starši, vrstniki ali učitelj. Izbor je odvisen od tega, kakšna učna snov se izvaja pri izbranem predmetu. Če bodo učenci za izbrano gradivo vstavljali le teste oziroma kontrolne naloge, bo portfolio dokazoval le učenčevo sposobnost njihovega reševanja. Če pa učenec v portfolio vstavi raznoliko gradivo, kot so avdio- in videoposnetki (npr. njegovega gibanja), slike (npr. s planinskega izleta, tekmovanja ...), domače naloge, podatki o telesnem in gibalnem razvoju, rezultati tekmovanj, refleksije itd., potem bo portfolio dokazoval učenčev razvoj znanja in sposobnosti ter povečal motivacijo za delo in učenje.

Večina avtorjev (Melograno, 2006; Stritar in Sentočnik, 2006; Venn, 2000) se strinja, da je refleksija najpomembnejši korak v procesu izdelave portfolija. Prav refleksija je tisto, kar loči portfolio od navadne zbirke. Refleksija je najpogosteje izdelana v pisni obliki, redkeje pa je posneta ustno (npr. pri portfoliju za mlajše učence in otroke v vrtcu). Pri refleksiji je pomembno, da učenec pojasni, zakaj se je odločil za določeno gradivo oziroma dokazilo, kakšne sposobnosti in znanja se navezujejo nanj ter na katerem področju še ima prostor za napredek in izboljšanje lastnega dosežka, kar pomeni, da učenec prevzame tudi dejavno vlogo v procesu ocenjevanja. Ko učenci razmišljajo o lastnih dosežkih ter spoznavajo svoje sposobnosti, posledično bolje razumejo tudi smisel in pomen učnega načrta.

Učiteljeva naloga pa je med drugim načrtovanje formalnih in neformalnih srečanj, kjer učenci pregledajo svoje delo in razpravljajo o svojem napredku. Ta srečanja (konference) so bistveni del procesa ocenjevanja portfolija, ker spodbujajo reflektivno učenje (Venn, 2000). Učenec lahko svoj izdelek predstavi vrstnikom, sošolcem, učiteljem ali staršem. Če učenec želi, se lahko predstavitev spremeni v debato, kjer učenec svoje delo zagovarja (npr. kot študent zagovarja svojo diplomsko nalogo).

Učitelji naj pri postopku nastajanja portfolija razmislijo o (Dysthe, 2002):

1. Zbiranju podatkov

- reševanje problema beleženja podatkov in refleksije, ko ob sebi nimajo portfolija (šolska tekmovanja, ekskurzije),
- ali naj učenci shranijo tudi avdio-, video- in digitalne posnetke in na kakšen način,
- ali naj bo portfolijo organiziran glede na predmet, šolsko leto, tematiko itd.,
- učenci morajo redno dokumentirati in izpopolnjevati svoj portfolijo (kako zagotoviti rednost učenčevega dela?).

2. Izboru podatkov

- vedeti morajo, kakšen je namen portfolija,
- problem vsebine portfolija (naj vsebuje učenčeva najboljša dela, ali naj odraža učenčev napredek?),
- v izdelavo in izbor podatkov naj bodo vključeni tudi učenčevi vrstniki, sošolci, starši in učitelj, vendar le do določene meje,
- problem selekcije oz. izbire gradiva (ali učenec izbere vse, kar je shranil, ali le specifične stvari?),
- učitelj naj pomaga učencem, ki imajo težave z izbiro podatkov in sestavo portfolija.

3. Refleksiji

- učenci naj poleg podatkov (slike, časopisni izrezki, dokazila, posnetki, itd.) pojasnijo, zakaj so se zanje odločili (katera nova znanja so pridobili, kaj so spoznali itd.),
- učenci naj pri pisanju refleksije opišejo svoje prednosti in slabosti,
- učenci lahko refleksijo izvedejo pisno ali ustno (avdio- in videoposnetek),
- poleg lastnika portfolija lahko svojo refleksijo poda tudi sošolec, ki je bil udeležen pri učni uri.

4. Procesu ocenjevanja

- problem ocenjevanja kumulativnih vplivov portfolija (kako lahko učenci dokažejo svoj napredek?).

2.4 VRSTE PORTFOLIJA

Poznamo več vrst portfolija. Portfoliji so lahko fizična zbirka učenčevega dela, ki vključuje gradiva, kot so pisne naloge, vnosi v dnevnik, opravljeni preizkusi, laboratorijski izvidi, fizični projekti (kot so modeli) in drugi materialni dokazi učenčevega napredka in akademskih dosežkov, vključno z nagradami, priznanji, certifikati in priporočili. Med fizične zbirke učenčevega dela štejemo: portfolijo otroka od 3. do 6. leta, portfolijo učenca, osebni, zbirni/učni, izbirni, končni, dokumentirani, tematski, združeni portfolijo ter portfolijo šole ali umetnika/športnika (Mali, 2007).

Danes so lahko portfoliji tudi digitalne zbirke ali predstavitve, ki vključujejo enake dokumente in dosežke kot fizični portfoliji, lahko pa vključujejo tudi dodatne vsebine, kot so videi, multimedijske predstavitve, preglednice, spletne strani ali fotografije. Med digitalne portfolije štejemo elektronski portfolijo (e-portfolijo).

Portfolijo otroka od 3. do 6. leta

Ta portfolijo izdelujejo vzgojiteljice v vrtcih. Biti mora objektivni, selektiven, nevsiljiv in objektivno dokumentiran. Otroka se lahko opazuje med igro oziroma v različnih okoliščinah. Portfolijo naj spremlja otrokove uspehe in ne neuspehov. Danes nekateri vrtci vpeljujejo e-portfolijo otroka, kjer lahko starši tedensko spremljajo delo v vrtcu in razvoj svojega otroka (Mencingar, 2013).

Portfolijo naj vsebuje pisno izražanje otroka, njegove risbe, avdio- in videoposnetke (Hočevar Eve, 2002; Mali, 2007), športne dosežke, npr. opravljene naloge v programu Mali sonček in Zlati sonček.

Portfolijo učenca

Ta portfolijo naj bi vseboval vso bogastvo učenčevih sposobnosti, spretnosti in znanj. Učencu pomaga pri učenju, vrste učenčevega portfolija pa se med seboj razlikujejo glede vsebine in namena (Hočevar Eve, 2002; Mali, 2007).

V učenčev portfolijo se lahko pri športni vzgoji vstavi tehnične in/ali taktične zamisli trenerja/učitelja, ki jih mora učenec še izpopolniti pred tekmovanjem; njegove dosežke, njegova gradiva, ki jih naredi ali dobi pri pouku športa, kot so učni lističi, plakat, seminarske naloge ...

Končni portfolio

Vanj naj bi se vključila omejena količina izbranih vsebin, ki predstavljajo napredovanje učenca skozi čas. Učenec se mora odločiti, na katere dosežke in izpolnjene cilje je najbolj ponosen in jih bo vključil v portfolio (Melograno, 2006; Mali, 2007).

Pri športu lahko učenec v zbirko doda razna priznanja in potrdila o sodelovanju na občinskih, področnih, regionalnih in državnih tekmovanjih pod okriljem šole ali kluba ali pa podatke o svojem telesnem in gibalnem razvoju, ki jih pridobi v sklopu zbirke športnovzgojni karton.

Osebni portfolio

Vsebuje različne podatke o otroku, kot so informacije, ki smo jih dobili o otroku od staršev, o zdravstvenih in drugih posebnostih otroka, opažanja o otroku v času uvajalnega obdobja, zapiske s pogovorov o otroku itd. (Melograno, 2006; Mali, 2007).

Na podlagi informacij, ki jih vsebuje osebni portfolio, lahko individualiziramo vadbo za učence s posebnimi potrebami (težja poškodba, astma, prešibka konstitucija telesa ...) ali za športno nadarjene učence.

Dokumentarni portfolio

Piše ga lahko učitelj, učenec s pomočjo učitelja ali učenec sam. Učitelj vanj zapisuje postopke ocenjevanja (npr. pisne naloge, motorični testi). Če ga piše učenec, pa lahko vsebuje pripombe, opise dogodkov in ostale informacije, ki pomagajo učencu spremljati njegov napredek (Mali, 2007).

V dokumentarni portfolio lahko vstavimo npr. športnovzgojni karton, ki vsebuje rezultate telesnega in gibalnega razvoja učenca, obremenitve na treningih, vadbene programe in odzive učenca na vadbo.

Tematski portfolio

To je portfolio, ki traja nekaj tednov (trajanje določenega tematskega sklopa). Vsebuje lahko tudi druge teme, kot so socializacija s pomočjo športa in sodelovanje v skupini (Mali, 2007).

Tematski portfolio lahko učitelji uporabljajo pri izpeljavi posameznega tematskega sklopa, kar je predstavljeno v diplomski nalogi Nade Mali (2007) in v prispevku Samoregulacija pri predmetu šport avtorice Katarine Bizjak Slanič (2014).

Združeni portfolio

Je lahko sestavljen iz vsebin, ki izvirajo iz več šolskih predmetov, od najbolj do najmanj priljubljenega. Vsebuje lahko opis učnih ciljev, sposobnosti, ki so potrebne pri različnih

predmetih. Sem uvrščamo medpredmetno povezovanje oziroma interdisciplinarni pouk. S predmetom šport se lahko povezuje predmet biologija (delovanje in sestava človeškega telesa), fizika (zakoni gibanja), glasbena vzgoja (ritem) itd. (Melograno, 2006).

Portfolijo šole

Nastaja celotno šolsko leto in vsebuje cilje in različne dejavnosti na šoli. Na koncu šolskega leta se poda še končno refleksijo in oceno uspešnosti programa ter dejavnosti, ki so se na šoli odvijale med letom. Na ta način je možno izboljšati delo celotnega šolskega kolektiva in določiti smernice za prihodnost (Mali, 2007).

Na področju športa so vanj vključene refleksije učiteljev, učencev, staršev in vodstva šole z različnih športnih in drugih tekmovanj, šol v naravi, športnih dni ali projektnih tednov.

Portfolijo umetnika/športnika

Vrste portfolijev se med seboj razlikujejo po tematiki, prikazu izdelkov na določeno temo oziroma prikazu dosežkov pri določenem športu. Vključuje najboljše dela in dosežke posameznika in njegove cilje (Mali, 2007; Melograno, 2006).

Učenec športnik lahko v portfolijo vstavi svoje osebne rekorde, ki jih je dosegal skozi različna obdobja v svoji športni karieri ter slike in videoposnetke s tekmovanj. To obliko portfolija predstavljajo npr. dosežki posameznika, ki se želi vpisati v trenerski študijski program na Fakulteti za šport.

Zbirni/učni portfolijo

Predstavlja neselektivna gradiva in služi kot osnova za skupno pregledovanje in pogovor z otrokom o njegovem razvoju in učenju. Namenjen je otroku, da lahko vanj vlaga izdelke, ki bi jih rad shranil, zato naj mu bo vedno dostopen. Poleg otroka lahko v učni portfolijo gradivo prispevajo tudi vzgojitelji, učitelji, starši in vrstniki.

Izbirni portfolijo

Nastane po izboru gradiv iz učnega portfolija. Odločitve za izbor so v skladu s kriteriji otroka in odraslih, oblikujejo pa se lahko sproti ali po daljših časovnih obdobjih. Kot najbolj uporaben primer izbirnega portfolija se je izkazal fascikel s plastičnimi ovojnici. Njegove prednosti so v procesu dela z otrokom. Za otroka to pomeni, da pokaže, kaj zmore in zna, pokaže svoje delo drugim in je ponosen na svoje uspehe (spodbuja komunikacijo, pozitivno samopodobo ...) ter aktivno prispeva k svojemu razvoju in napredku (Stritar in Sentočnik, 2006).

Elektronski portfolijo

Je elektronska oblika osebne zbirne mape in je eden od načinov zbiranja podatkov. Omogoča nam ustrezno predstavitev sebe in svojih dosežkov drugim prek videoposnetkov, slik ali drugih dosežkov (na tekmovanjih ali pri pouku).

Elektronski portfolijo je sestavljen iz treh prostorov:

- prostora za shranjevanje (vsebuje dokazila, ki predstavljajo posameznikove dosežke, znanja in izkušnje);
- prostora za lastno razmišljanje in dialog (posameznikova lastna razmišljanja o dosežkih, zastavljenih ciljih ter izmenjava mnenj z ljudmi, ki jim zaupa);
- prostora za predstavitev (izdelava različnih vrst predstavitev).

Oblikovanje elektronskega portfolija je zelo praktično, saj lahko učenec s portfolijem upravlja prek šolskega strežnika, tako na domačem kot tudi na šolskem računalniku, ali pa ima svoje delo shranjeno na prenosnem USB ključku .

Prav tako pa je učenčeva mapa dosežkov uporabna za strokovne delavce in starše. Strokovni delavec oziroma vzgojitelj in starši lahko prek portfolija prepoznavajo otrokove individualne posebnosti, kar jim omogoča poglobljeno spremljanje razvoja in napredka otroka (Juriševič, 2007).

2.5 TEHNIKE IZDELAVE PORTFOLIJA

Priporočljive tehnike/načini, ki jih v portfoliju največkrat uporabljamo, so (Stritar in Sentočnik, 2006):

Anekdotni zapis

Opisuje nek pomemben dogodek v razvoju otroka. Pri zapisu pazimo na vsako podrobnost, napišemo dejstva. Obvezni elementi anekdotnega zapisa so ime in priimek otroka, starost otroka, datum, okoliščine in zapis dogodka. Podkrepimo ga lahko z dodatnim gradivom (fotografija, likovni izdelki ...).

Sistematični zapis

Je kratek, datiran zapis o enem ali več otrocih. Zapišemo ga takoj po izvedenem opazovanju. Ena od možnosti sistematičnega zapisa so dnevni zapisi. To so redno zapisana opažanja o posameznem otroku in njegovih spremembah v vedenju in/ali interesih. Druga možnost so tekoči zapisi. Pri tem beležimo otrokove akcije in reakcije v določenem obdobju. Obvezni

elementi sistematičnega zapisa so ime in priimek otroka, starost otroka, datum, čas opazovanja, cilj opazovanja, okoliščine in potek dejavnosti. Običajno ga lahko dopolnimo še s komentarjem ali z dodatnim gradivom. Ta vrsta izdelave portfolija je dobrodošla, če ima učitelj športne vzgoje v skupini otroka s posebnimi potrebami.

Intervju

V intervjuju z otrokom razpravljamo o posamezni temi. Pogovor nam pokaže njegovo predznanje in način razmišljanja. Pomaga nam tudi, da lažje prepoznavamo njegova močna področja. Lahko ga načrtujemo ali pa izvedemo spontano, prav tako pa ga lahko zapišemo ali pa posnamemo na avdio- ali videonosilec. Pri tem moramo paziti, da intervju ne postane »zasliševanje«. Obvezni elementi intervjuja so ime in priimek otroka, starost otroka, datum, okoliščine, cilj in zapis/posnetek intervjuja. Tudi intervju lahko dopolnimo s komentarjem, v katerem zapišemo njegov namen in rezultat.

Fotografija

S fotografijo lahko učinkovito prikažemo, kaj se otroci učijo in kako. Fotografije lahko dopolnjujejo tudi anekdotne zapise; tako se otroci ob njih lažje spomnijo dogodka. S fotografiranjem lahko dokumentiramo tudi izdelke oziroma njihovo nastajanje. Prav tako so lahko otroci aktivni pri vstavljanju fotografij v svoj portfolijo. Obvezni elementi fotografije so ime in priimek otroka, starost otroka, datum, okoliščine in komentar. Poleg komentarja otroka ali odraslih lahko fotografijo dopolnimo še z anekdotnimi in sistematičnimi zapisi, zapisi intervjuja, likovnimi izdelki ... Fotografije so zelo dobrodošle pri dejavnostih, ki jih izdelujemo zunaj šole, npr. na smučarskem ali plavalnem tečaju, na športnem dnevu. Za fotografiranje moramo pridobiti soglasja staršev.

Avdio- in videoposnetek

So bogat vir informacij o otrokovem učenju, zaradi svoje nazornosti in avtentičnosti posnetki izredno pritegnejo vse udeležene v procesu. Na vsako snemanje se moramo ustrezno pripraviti in ga načrtovati. Obvezni elementi posnetka so ime in priimek otroka, starost otroka, datum, cilj snemanja in okoliščine. Avdio- in videoposnetek dopolnimo še s komentarji odraslih in otrok. Za posnetke moramo pridobiti soglasja staršev.

Posnetek je tudi odlična povratna informacija v postopku gibalnega učenja, saj se učenci učijo gibanja predvsem prek vidnih zaznav.

3. PORTFOLIO NA RAZLIČNIH STOPNJAH IZOBRAŽEVANJA

Predšolsko izobraževanje

Prve zamatke mape dosežkov najdemo že v vrtcu (Easley in Mitchell, 2007). Predšolski portfolijo v začetku zajema čačke, risbe, sezname knjig, fotografije, pogovore, intervjuje, opazanja otroka in vzgojitelja ter različne izdelke iz naravnih ali odpadnih materialov, narejenih v vrtcu ali doma. Vzgojitelji načrtujejo vsebino predšolskega portfolija na podlagi vzgojno-izobraževalnih in učno-razvojnih stopenj otroka. Ker se posamezni otroci med seboj razlikujejo, se med seboj razlikujejo tudi portfoliji. Pomembno je, da je proces učenja načrtovan tako, da imajo otroci možnost pokazati svoj napredek. Portfolijo omogoča vpogled v človekov razvoj, ki je za vsakega posameznika enkratno in ima pri vsakem posamezniku povsem lastno pot (Gorenc Šulc, 2012). Še posebej je dobrodošlo spremljanje otrokovega gibalnega razvoja, saj je otrokov napredek najhitrejši prav v predšolskem obdobju.

Osnovnošolsko izobraževanje

Vse bolj se mapa učnih dosežkov uveljavlja tudi v slovenskih osnovnih šolah. Priprava mape je odvisna od učenca, zaželeno pa je tudi sodelovanje družine. V mapo uvrščamo individualne ali skupinske izdelke, ki so obeleženi s komentarji učiteljev, učencev ali staršev. Ti izdelki izražajo učenčeve veščine, mnenja o njegovem delu in napredku ter beleženje njegove osebnosti v raznih učnih in vzgojnih situacijah (Gorenc Šulc, 2012). Na področju športa v učenčevo mapo sodijo tudi podatki meritev, opravljenih za podatkovno zbirko športnovzgojni karton.

Srednješolsko izobraževanje

Mapa učnih dosežkov v srednji šoli pripomore k temu, da dijak odkriva svoja močna in šibka področja, načrtuje in sledi učnim in osebnim ciljem, spremlja svojo intelektualno rast ter v skladu z izbranim poklicem napiše življenjepis. V mapo učnih dosežkov lahko shrani slike, izdelke, projekte, rezultate, znanja in usposobljenosti. Za predstavitev dosežkov je zaželena čim večja inovativnost in izvirnost. Mapa učnih dosežkov je dokument, ki ga mora dijak vseskozi dopolnjevati (Gorenc Šulc, 2012).

4. ZGODOVINA PORTFOLIJA

Ideja o vodenju portfolija je zelo stara. Že stoletja nazaj so obrtniki hranili svoja dela, kar nakazuje na začetke portfolija. V razredu pa se proces vodenja učenčeve osebne mape dosežkov začne, ko se učitelj in učenec dogovorita za cilje in pričakovanja (Aurbach, 2005).

V ZDA se je ideja uvedbe portfolija začela s projektom Ničla (project Zero), ki ga je zasnoval Nelson Goodman z univerze Harvard leta 1967, da bi preučil kognitivni razvoj pri študentih umetnosti. Kmalu se je ta projekt razširil na druga področja. Eden od projektov je tudi projekt Apple, v katerem so se leta 1988 začeli ukvarjati s tem, kako je portfolijo uporaben za presojo kakovosti učenčevega dela. Projekt sta vodila Joseph Walters in Howard Gardner. Prav Howard Gardner je bil med prvimi, ki je poudaril, da naj bi bilo preverjanje in ocenjevanje znanja priložnost, ob kateri bi učitelji sporočili učencem, kaj še morajo narediti za svoj napredek in kje se še lahko izboljšajo (Reynolds in Rice, 2006).

Med leti 1970 in 1980 se je pojavila potreba po portfoliju predvsem na umetniških šolah, kjer so učitelji z njegovo pomočjo lažje pregledali in ocenili delo učencev. Pat Belanoff in Peter Elbow sta bila leta 1983 med prvimi profesorji, ki sta na univerzi Stony Brook v New Yorku kot zaključni izpit uvedla izdelavo portfolija (Reynolds in Rice, 2006).

Uvedbo portfolija v pouk predmeta šport pa je prvi omenil Siedentop (1994). Napisal je članek o uporabi portfolijev pri pouku športne vzgoje, in sicer pri odbojki. Tako naj bi z obstoječo literaturo dokazal, da lahko športna vzgoja zagotavlja idealno področje za uvedbo portfolijev, tako za pomoč učiteljem kot tudi učencem.

V Kanadi so portfolijo najprej uporabljali za delo z otroki s posebnimi potrebami, šele kasneje se je razširil na razredno stopnjo. Sedaj si vedno več šol pomaga z uporabo portfolija, saj je ocenjevanje učenčevih dosežkov bolj realno, učinkovito in učencem zagotavlja boljše učenje ter za njih predstavlja manjši psihični pritisk.

5. PORTFOLIJU KOT PRIPOMOČEK PRI PREDMETU ŠPORT

Uvedba portfolijev v šolah se začne s pridobivanjem dovoljenja in podporo ravnateljev ter staršev. S portfolijem, ki ga nameravamo uvesti v delo, moramo najprej seznaniti vodstvo šole. Po soglasju z vodstvom lahko učitelj portfolijo umesti v letno pripravo na pouk za posamezni oddelek, vodstvo šole pa v letni delovni načrt šole. Starše navadno seznanimo s portfolijem na roditeljskem sestanku. Pomembno je, da ga predstavimo preprosto, razumljivo in nazorno. Poudarimo predvsem prednosti za otroka oziroma učenca.

Problem nastane pri uvajanju portfolija v učni proces predmeta šport (Kinchin, 2001; Melograno, 2006; Mali, 2007). Pri drugih predmetih se veliko lažje spremlja učenčev napredek in se ga tudi lažje dokumentira. Pouk športa pa je izjema. Gibalne naloge je težko posneti oziroma fotografirati kar med uro, saj učitelj učno uro vodi, učenci pa so aktivni. Prav tako se poraja problem, kdaj beležiti rezultate in zapisati svoje misli, takoj po uri ali doma.

Novi problemi pa nastanejo tudi pri preverjanju in ocenjevanju. Ocenjevanje znanja pri predmetu šport je osredotočeno na spretnostne naloge, manj pa na naloge, ki temeljijo na povezovanju in uporabi različnih športnih znanj v vsakdanjem življenju (premagati oviro, preplezati pobočje ...).

Ni pomembno, ali učitelj ocenjuje znanje v osnovni ali srednji šoli, zapomniti si mora, da ocenjuje in išče znanje (Bizjan, 2004) in ne neznanja. Vse preveč je učiteljev, ki v iskanju popolnosti oziroma dobrih ocen pozabijo, da je najvažnejša stvar pri ocenjevanju napredek posameznega učenca. Učenci oziroma posamezniki, ki jih ocenjujemo, so gibalno in fiziološko različni, zato zanje ne bi smeli uporabiti enakih meril ocenjevanja. Treba pa je vedeti, da učencev ne ocenimo zgolj kot posameznikov, temveč ocenimo tudi njihovo učinkovitost in sodelovanje pri skupinskem delu (Bizjan, 2004).

Tako je portfolijo lahko v pomoč tudi učiteljem, saj lahko vidijo učenčeve vtise in misli. Na njihovi podlagi si v prihodnje s portfolijem pomagajo pri načrtovanju učnih ur. Vendar pa vsi učenci ne znajo realno oceniti svojega napredka oziroma znanja. Zato lahko napredek posameznega učenca komentira oziroma oceni tudi sošolec. Tako lahko ob pomoči sošolca ali učitelja učenci bolje ovrednotijo svoje znanje, ocene pa bodo podkrepljene z argumenti (Markun Puhan in Bukvič, 2005).

V Sloveniji je že bila narejena študija, v kateri je Nada Mali (2007) preučevala uporabo portfolija pri športni vzgoji.

Jure Pompe
PORTFOLIJO IN NJEGOVA UPORABNOST PRI PREDMETU ŠPORT V OSNOVNI ŠOLI

Avtorici diplomske naloge Učenčeva mapa dosežkov - portfolijo so vzorec merjenk predstavljale dijakinje četrtega letnika Gimnazije Bežigrad. V nalogi je avtorica preverjala učinkovitost uporabe portfolija v didaktičnem sistemu treh stopenj učnega procesa: pri posredovanju novih vsebin, utrjevanju in preverjanju znanja odbojke. Portfolijo je dijakinjam služil kot pripomoček, s katerim so ugotavljale pomanjkljivosti v tehničnem in teoretičnem znanju. Z njegovo pomočjo so lažje odkrile napake in jih sproti odpravljale.

Rezultati po končanem pedagoškem eksperimentu so pokazali, da se je napredek v teoretičnem znanju pokazal tako pri eksperimentalni kot tudi pri kontrolni skupini, vendar pa je bil napredek večji v eksperimentalni skupini, kjer je pouk potekal z uporabo portfolija. Avtorica izpostavi dejstvo, da so prav vse dijakinje eksperimentalne skupine ob koncu tematskega sklopa dosegle večje število točk kot na začetku, tri od njih pa so odgovorile pravilno na vsa vprašanja. V povprečju so dijakinje eksperimentalne skupine napredovale za dobrih pet točk.

V kontrolni skupini so bili rezultati slabši. Kljub napredku nobena od dijakinj ni dosegla maksimalnega števila točk, dve dijakinji pa sta v znanju celo nazadovali. V povprečju so dijakinje napredovale za dobri dve točki.

Avtorica med sklepi izpostavi, da uporaba portfolija omogoča večjo individualizacijo in prilagojenost pouka posamezniku, učenec pa ima med drugim tudi večjo možnost napredka v znanju, kot tudi v odgovornosti do svojega izdelka. Kljub temu, da za učitelja tak način dela pomeni več priprav na poučevanje, večjo profesionalnost, zavzetost in več časa, bi bilo po njenem mnenju smotrno vpeljati portfolijo v vzgojno-izobraževalno delo.

5.1 NAPAKE PRI DELU S PORTFOLIJEM

Pri delu s portfolijem mora biti učitelj pozoren na napake, ki jih učenci vedno znova ponavljajo. Kar se začne kot pomanjkanje zanimanja za izdelavo učenčeve mape dosežkov, lahko vodi do zaostajanja pri izdelavi in posledično tudi do prepisovanja od sošolcev. To sproži vprašanja o pomanjkanju osebnega interesa do učnega predmeta ali pa o pomanjkanju izvirnosti. Vse skupaj povzroči površno izdelavo izdelka, s katerim naj bi se učenec poistovetil, bil nanj ponosen in s pomočjo njega napredoval.

Tako morajo biti učenci pri izdelavi mape dosežkov čim bolj neodvisni. Namesto da učitelja vprašajo za pomoč, naj poskušajo sami spoznati in najti rešitev za dosego cilja.

Napake učenca (Melograno, 2006):

- nima razvite lastne strategije učenja,
- ne najde najbolj primerne načina učenja,
- ne spremlja razvoja lastnega učenja,
- ne najde povezave med prejšnjim in novo pridobljenim znanjem,
- ne sprejema odločitev o nadaljnjem učenju in postavljanju kratkoročnih in dolgoročnih ciljev,
- ne zna se samoceneniti oziroma samoevalvirati svojega dela,
- ne sodeluje z vrstniki.

Veliko vlogo pri izdelavi portfolija pa ima tudi učitelj. Učence mora usmerjati k samocenjenju, jih voditi in jim nuditi izbiro.

Napake učitelja (Melograno, 2006):

- delo učencev presoja po svojih merilih,
- ne zagotovi dovolj časa za izdelavo določenih nalog,
- premalo komunicira z učenci,
- učencem, ki imajo težave, ne ponudi pomoči,
- samocenjenju ne nameni dovolj časa.

5.2 SLABOSTI UPORABE PORTFOLIJA PRI PREDMETU ŠPORT

Ena izmed slabosti uporabe portfolija pri predmetu šport je izguba sproščenosti, igrivosti in brezskrbnosti pri predmetu, ki ga imajo učenci vsaj v osnovni šoli po navedbah Juraka, Kovačeve in Strela (2002) najraje. Vpeljava portfolija zahteva od učencev redno delo, dejavno sodelovanje in nenehno pozornost ne samo pri pouku, temveč tudi doma, kar je pozitivno, a se kot problem pojavi sistematičnost. Razvoj sistematičnosti je nujno potreben, da portfolijo uredimo v celoto. Posledično se predmet, ki naj bi učencem omogočal sprostitev in dobro počutje, ne razlikuje več od drugih.

Dodatno načrtovanje sistema ocenjevanja in vodenja učnih ur, izdelava dodatnih gradiv in obrazcev, preverjanje dela učencev in shranjevanje map pa so le nekatere izmed dodatnih stvari, na katera mora biti pozoren učitelj, če se odloči za vpeljavo portfolija.

Težava nastane tudi pri ocenjevanju. Točkovanje oziroma ocenjevanje portfolija zajema široko uporabo subjektivnih ocenjevalnih postopkov, kot so bonitetne lestvice in strokovna presoja o tem, kaj je ključno pri izdelavi, kar pa omejuje zanesljivost (Venn, 2000).

Glede na razmere v šolstvu, kjer imajo na nekaterih šolah učitelji že tako preveč dela, kot ga zmorejo opraviti, je uvedba portfolija zelo težko uresničljiv cilj.

6. PREDMET IN PROBLEM

Predmet naloge je uporaba portfolija pri predmetu šport v tematskem sklopu atletike za dekleta 9. razreda osnovne šole.

Problem naloge je ugotoviti, kako je uporaba portfolija učinkovita pri posredovanju in utrjevanju novih učnih vsebin ter njihovem preverjanju in ali je s pomočjo portfolija možno zaznati večji napredek v znanju učenk. Prav tako pa sem želel ugotoviti, ali učitelji športne vzgoje za tak pristop porabijo bistveno več časa in kaj menijo o njegovi učinkovitosti.

Za doseg ciljev je bil izveden pedagoški eksperiment. Eksperimentalna skupina je za delo pri tematskem sklopu atletike uporabljala učenčevo mapo dosežkov, kontrolna pa je pouk športa izvajala po ustaljenih učnih pristopih. Za preverjanje napredka v teoretičnem znanju sem uporabil testni vprašalnik. Po končanem eksperimentu so učenke izpolnile tudi anketni vprašalnik, v katerem so same ovrednotile svoj napredek v teoretičnem in praktičnem znanju tematskega sklopa atletike.

6.1 CILJI RAZISKAVE

Namen diplomske naloge je ugotoviti uporabnost portfolija pri osvajanju teoretičnega znanja atletike pri predmetu šport. Cilji diplomske naloge so:

1. predstaviti proces nastajanja učenčeve mape dosežkov;
2. ugotoviti, ali ima delo z učenčevo mapo dosežkov vpliv na teoretično znanje učenk 9. razreda osnovne šole;
3. s samooceno učenk ugotoviti, kakšno je poleg objektivnega ovrednotenja teoretičnega znanja tudi subjektivno zaznavanje učne uspešnosti pri atletiki;
4. ugotoviti, koliko več časa zahteva delo s portfolijem pri pripravi učitelja na pouk;
5. ugotoviti, kaj menijo učitelji športne vzgoje o delu s portfolijem.

6.2 HIPOTEZE

H1 – Po izvedbi eksperimenta bo teoretično znanje atletike, preverjeno na objektivni način s pomočjo testnih nalog, statistično značilno višje pri eksperimentalni skupini.

H2 – Učenke eksperimentalne skupine bodo po tematskem sklopu svoje teoretično znanje tudi subjektivno ocenile z višjo oceno kot učenke kontrolne skupine.

H3 – Učenke eksperimentalne skupine bodo svoj napredek v praktičnem znanju tudi subjektivno ocenile z višjo oceno kot učenke kontrolne skupine.

6.3 METODE DE LA

Za izdelavo anketnega vprašalnika, izdelavo priprav na tematski sklop atletike ter za analizo rezultatov sem uporabil domačo in tujo literaturo s področja atletike in didaktike športne vzgoje.

Vzorec preizkušank

Vzorec preizkušank sestavljata dva oddelka 9. razreda OŠ Sava Kladnika v Sevnici. Vse učenke so bile pred raziskavo seznanjene s potekom dela. Za njihovo sodelovanje sem pridobil pisno soglasje njihovih staršev.

V eksperimentalni skupini je bilo 16 učenk, v kontrolni pa 17. Pri analizi rezultatov sem eno učenko testne skupine izločil iz pedagoškega eksperimenta zaradi neaktivnosti na učnih urah (poškodba), tri pa zaradi nesodelovanja (učenke s seboj na učne ure niso nosile portfolijev in niso delale domačih nalog). Iz analize rezultatov kontrolne skupine pa sem izločil 5 učenk, in sicer štiri učenke zaradi neaktivnosti na učnih urah (bolezni in poškodbe), eno pa zaradi odsotnosti pri izpolnjevanju testnega vprašalnika. Tako so upoštevani le rezultati učenk, ki so sodelovale pri vseh urah, torej učenk brez poškodb ali zdravniških opravičil. Na podlagi tega sem v analizo rezultatov pedagoškega eksperimenta vključil 12 učenk eksperimentalne in 12 učenk kontrolne skupine.

Vzorec spremenljivk

Vzorec spremenljivk predstavljata: vprašalnik o teoretičnem znanju atletike (priloga 1) ter vprašalnik o samoovrednotenju napredka v teoretičnem (priloga 1) in praktičnem znanju učenk (priloga 2).

Vprašalnik o teoretičnem znanju je bil izdelan s pomočjo strokovne literature (Škof idr., 2006) in vprašanj, že uporabljenih pri nacionalnem preverjanju znanja pri predmetu šport. Najprej sem testiral vprašalnik na devetošolcih osnovne šole v Tržišču in na podlagi rezultatov vnesel nekaj popravkov v prvotno različico.

Vprašanja so se neposredno navezovala na pouk oziroma na informacije, ki so jih učenke dobile pri izvedenih urah, zato je bila tematska priprava narejena pred sestavo vprašalnika.

Jure Pompe
PORTFOLIJO IN NJEGOVA UPORABNOST PRI PREDMETU ŠPORT V OSNOVNI ŠOLI

Testni vprašalnik je vseboval naslednje vsebine:

- definicija in pomen aerobnega in anaerobnega teka,
- pomen rehidracije,
- smisel merjenja športnovzgojnega kartona (tek na 60 in 600 metrov),
- tehnika skoka v višino in merjenje zaleta,
- definicija zamašne in odrivne noge,
- tehnika skoka v daljino in merjenje zaleta,
- pravila suvanja krogle.

Vprašanja so zaprtega tipa, pri tem pa so bili učenkam na voljo štiri odgovori, od katerih je pravilen le en odgovor. Za pravilen odgovor je učenka prejela eno točko, za nepravilnega pa 0 točk. Prav tako je prejela 0 točk, če na vprašanje sploh ni odgovorila, ali če je obkrožila več kot en odgovor.

Učenke so po reševanju obeh testov, torej pred začetkom poučevanja tematskega sklopa in po končanem eksperimentu, še subjektivno ocenile svoje znanje, kar nam je dalo vpogled v to, kako so same videle in doživle spremembo v svojem znanju. Znanje so ocenile na petstopenjski lestvici z ocenami od 1 do 5 (1 - nezadostno, 2 - zadostno, 3 - dobro, 4 - prav dobro, 5 - odlično).

Preglednico, ki je bila namenjena subjektivnemu zaznavanju napredka v praktičnem znanju s pomočjo samoocenjevanja izvedbe tehnike, so učenke izpolnile na koncu posamezne atletske discipline. Za izvedbo samoocenjevanja so dobile tudi učiteljeve napotke in informacije.

Na začetku eksperimenta sem z njim seznanil vse učitelje predmeta šport na OŠ Sava Kladnika v Sevnici, na koncu pa sem izvedel še pogovor v dveh fokusnih skupinah, kjer smo z učitelji športne vzgoje po predstavitvi rezultatov iskali prednosti in slabosti takšnega načina dela, z učenkami pa poskušali osvetliti dobljene rezultate še z njihovim pogledom na delo s portfolijem.

6.4 ORGANIZACIJA IN POTEK EKSPERIMENTA

Raziskavo sem izvedel v šolskem letu 2013/14 na OŠ Sava Kladnika v Sevnici, in sicer aprila in maja, ko je imel učitelj športne vzgoje Igor Povše, ki poučuje dekleta v 9. razredu, na programu tematski sklop atletike.

Pred izvedbo raziskave sem se oglasil na šoli, predstavil, kaj bi želel preučevati in najprej pridobil ustno soglasje ravnateljice in učitelja športne vzgoje. Za izvedbo raziskovalne naloge je Fakulteta za šport poslala še uradno prošnjo na šolo, v kateri je nosilka predmeta Didaktika športne vzgoje podrobneje predstavila namen naloge.

Na podlagi uradnega učnega načrta za športno vzgojo (Kovač idr., 2011) in s pomočjo profesorja Igorja Povšeta sem naredil tematsko pripravo za tematski sklop atletike. Učenke so imele v enem tednu na urniku dve uri predmeta šport, tako da je celoten eksperiment trajal pet tednov.

Učenke sem prvo uro seznanil z namenom pedagoškega eksperimenta, cilji pouka pri tematskem sklopu atletike in načinom dela ter jim razdelil soglasja za starše, s katerimi so potrdili, da se njihova hči lahko vključi v omenjeno raziskavo. Prav vse učenke so prinesle podpisano soglasje.

Pred začetkom pedagoškega eksperimenta so vse učenke, udeležene v raziskavi, izpolnile testni vprašalnik (priloga 1 *Vprašalnik o teoretičnem znanju atletike pred pedagoškim eksperimentom*), s katerim sem preveril njihovo teoretično znanje atletike. Ko so izpolnile testne naloge, so tudi subjektivno ocenile svoje teoretično znanje na petstopenjski lestvici (1 - nezadostno; 2 - zadostno; 3 - dobro; 4 - prav dobro; 5 - odlično).

Ker sem se želel izogniti vplivu učitelja na rezultate v znanju, sem obe skupini, tako eksperimentalno kot tudi kontrolno, poučeval sam, in sicer po programu, ki je imel enake značilnosti (enako število ur, enaki cilji in vsebine), razlikoval pa se je v tem, da je eksperimentalna skupina pri pouku uporabljala portfolijo, kontrolna pa ne.

Tematski sklop je bil razdeljen na štiri stopnje učnega procesa, ki so se delno prepletali:

- preverjanje že usvojenega znanja;
- posredovanje novih učnih vsebin;
- utrjevanje;
- preverjanje in ocenjevanje.

Na podlagi rezultatov rešenih vprašalnikov o teoretičnem znanju sem prvi dve uri namenil utrjevanju že osvojenega teoretičnega in praktičnega znanja. Preveril sem rezultate v vzdržljivostnem teku učenk na 600 metrov in v naslednjo učno uro vključil teoretično znanje o pomenu aerobne in anaerobne vadbe (vsebine so bile nato vključene v vprašalnik, ki je predstavljen v prilogi 2 *Vprašalnik o teoretičnem znanju atletike po pedagoškem eksperimentu*) ter izraze, povezane z atletiko in vzdržljivostno vadbo. Prva naloga, ki so jo učenke dobile, je bila opisati pravilno tehniko teka (gibanje rok, nog, dihanje) ter kje še lahko na podlagi nasvetov učitelja napredujejo.

Tematski sklop atletike sem nadaljeval s tekom na 60 metrov, tehniko skoka v višino in daljino, končal pa z metom žogice in s suvanjem krogle. Vsem atletskim disciplinam sta bili namenjeni dve učni uri.

Za vstavljanje gradiva, pisanje refleksij, izdelavo domačih nalog ipd. so učenke lahko uporabile mapo ali zvezek. Po vsaki učni uri so dobile domačo nalogo: napisati so morale refleksijo, naštetih najpogostejše napake pri izvedbi posamezne tehnike, ki smo jo obravnavali na učni uri, ter predstaviti, kako bodo napake odpravile. Učenke so med drugim morale povezovati teoretične izraze, ki smo jih spoznali pri aerobnem in anaerobnem teku, narisati in opisati razliko pri zaletu skoka v višino med prekoračno tehniko in tehniko flop, opisati fazo prehoda letvice pri tehniki flop, naštetih razlike med suvanjem in metanjem in naštetih tehnike skoka v daljino.

Vsebino portfolija sem preverjal na začetku učnih ur, medtem ko sem preverjal prisotnost učenk. Skupinski pogovor z nasveti pa smo izvedli na koncu učne ure, učenke pa so lahko dobile pomoč tudi po pouku v kabinetu učiteljev predmeta šport.

Skozi tematski sklop so učenke na podlagi povratnih informacij učitelja zapisovale najpogostejše napake pri izvedbi posamezne atletske discipline in kako jih bodo oziroma so jih odpravile. To je po končanem tematskem sklopu tako učenkam kot učitelju omogočilo boljši vpogled v njihov napredek.

Ob koncu tematskega sklopa, to je po desetih učnih urah (5 tednov), so učenke še enkrat rešile enak testni vprašalnik o teoretičnem znanju atletike. Odgovorile so tudi na vprašanje, v katerem so subjektivno ocenile svoj napredek v teoretičnem znanju (priloga 2 *Vprašalnik o teoretičnem znanju atletike po pedagoškem eksperimentu*).

Ker sem želel ugotoviti, koliko časa učitelj porabi za delo s portfolijem, sem med pedagoškim procesom ves čas spremljal čas, ki sem ga porabil za dodatno delo, ki je potrebno za vključitev in vodenje portfolija pri pouku predmeta šport. Pri tem sem s štoparico meril čas, ki sem ga porabil za pripravo na pouk v eksperimentalni in kontrolni skupini, ter ga beležil v posebno preglednico.

6.5 OBDELAVA PODATKOV

Podatki so obdelani s programom SPSS. Pri tem smo razlike v teoretičnem in praktičnem znanju pred in po tematskem sklopu atletike analizirali z uporabo t-testa za odvisne vzorce in enosmerno analizo variance. Pri tem smo hipoteze sprejemali oziroma zavračali na 5% ravni zaupanja.

Vse rezultate smo predstavili s pomočjo preglednic, narejenih v programu SPSS, in s prikazi, narejenimi v programu EXCEL.

7. REZULTATI IN RAZPRAVA

V pedagoškem eksperimentu je sodelovalo 33 učenk, 16 učenk eksperimentalne in 17 učenk kontrolne skupine. Ker nekatere učenke niso aktivno sodelovale pri urah športne vzgoje ali pa s seboj niso nosile portfolija in gradiva, sem moral njihove rezultate iz raziskave izločiti. Na koncu je bilo v raziskavo vključenih skupno 24 učenk, 12 iz eksperimentalne in 12 iz kontrolne skupine.

7.1 TEORETIČNO ZNANJE ATLETIKE

Z enosmerno analizo variance sem ugotovil, da pred tematskim sklopom ni bilo razlik v teoretičnem znanju atletike med učenkami eksperimentalne in kontrolne skupine ($p(F)=0,80$; preglednica 1; rezultattest1). To je bilo tudi za pričakovati, saj oba razreda poučuje isti učitelj športne vzgoje po enakem učnem načrtu in enaki letni pripravi na pouk.

Na koncu tematskega sklopa sicer ni vidne statistično značilne razlike v teoretičnem znanju med skupinama ($p(F)=0,09$), saj sta obe skupini napredovali (preglednica 1; rezultattest2). Tako nam ni uspelo potrditi hipoteze 1.

Preglednici 2 in 3 pa potrjujeta, da je eksperimentalna skupina po koncu pedagoškega eksperimenta dosegla veliko boljše rezultate in s tem večji napredek od kontrolne skupine. Na podlagi tega lahko vseeno sklepamo, da je poučevanje s portfolijem v eksperimentalni skupini vplivalo na večje teoretično znanje učenk.

Preglednica 1: Razlika v teoretičnem znanju atletike med eksperimentalno in kontrolno skupino

		Vsote kvadr. razlik	Stopnje prostosti	Povprečni kvadrat	F - koeficient	Pomemb. F. koef.
rezultattest1	Med skupinama	0,67	1	0,67	0,07	0,80
	Znotraj skupin	227,33	22	10,33		
	Skupaj	228,00	23			
rezultattest2	Med skupinama	42,67	1	42,67	3,10	0,09
	Znotraj skupin	303,33	22	13,79		
	Skupaj	346,00	23			

Legenda: rezultattest1 – rezultati prvega testa, rezultattest2 – rezultati drugega testa

Jure Pompe
PORTFOLIJO IN NJEGOVA UPORABNOST PRI PREDMETU ŠPORT V OSNOVNI ŠOLI

Preglednici 2 in 3, kjer je zapisano število pravih odgovorov in njihov delež pred pedagoškim eksperimentom in po njem, pokažeta, da so učenke eksperimentalne skupine dosegle več pravih odgovorov, s tem pa tudi večje povprečno število točk. Največje možno število točk je bilo 20, kar ni uspelo doseči nobeni od učenk.

Preglednica 2: Rezultati atletskega teoretičnega znanja učenk eksperimentalne skupine

Učenka	Rezultati 1. testa učenk eksperimentalne skupine		Rezultati 2. testa učenk eksperimentalne skupine	
	Število točk	Rezultat v %	Število točk	Rezultat v %
1	13	65	14	70
2	12	60	17	85
3	11	55	19	95
4	15	75	16	80
5	9	45	10	50
6	9	45	10	50
7	12	60	12	60
8	14	70	14	70
9	13	65	18	90
10	16	80	19	95
11	5	25	11	55
12	17	85	18	90
Povprečno število točk oz. %	12,16	60,83	14,83	74,17

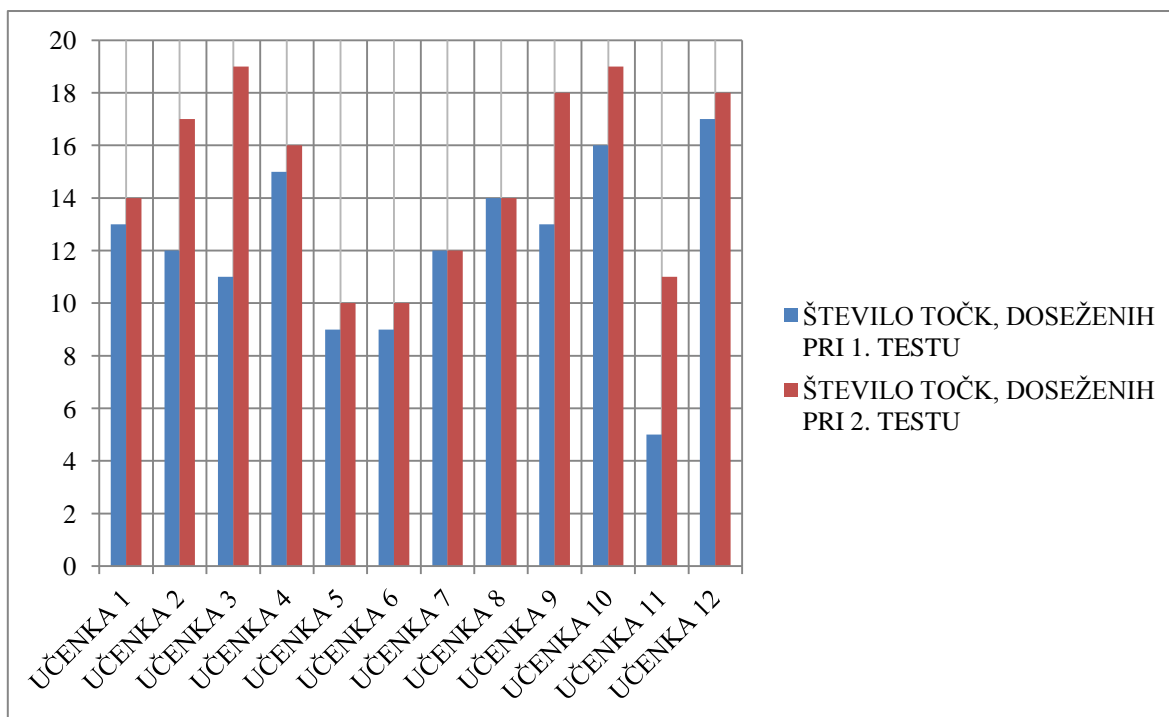
Deset od dvanajstih učenk eksperimentalne skupine je napredovalo v znanju, čeprav nobena učenka ni uspela doseči maksimalnega števila možnih točk, pa sta dve učenki dosegli 19 točk in dve učenki 18, kar ocenjujem kot zelo dobro znanje. Ob koncu pedagoškega eksperimenta so vse učenke dosegle več kot polovico vseh možnih točk. Največji napredek je uspela doseči učenka številka 3, ki je napredovala kar za 8 točk (z 11 na 19 točk oziroma s 55 na 95% vseh možnih točk, kar je izjemen napredek). Izjemno je napredovala tudi učenka številka 11, ki je napredovala za 6 točk (s 5 na 11 točk oziroma s 25 na 55% vseh možnih točk), učenki številka 2 in 9 pa sta svoj prejšnji rezultat izboljšali za 5 točk.

Le učenki številka 8 in 9 nista napredovali. Dosegli sta namreč enako število točk kot pri prvem testu. Obe učenki sta na učnih urah pokazali zelo majhno željo in pripravljenost, da bi izboljšali svoje znanje. Kljub občasnim spodbudam in pohvalam ob dobro opravljeni nalogi ali izvedbi posamezne discipline, s čimer sem skušal dvigniti raven motivacije obeh učenk, sem opazil, da učenki nista motivirani za pouk in sodelujeta le zato, ker je pouk obvezen.

Jure Pompe
PORTFOLIJO IN NJEGOVA UPORABNOST PRI PREDMETU ŠPORT V OSNOVNI ŠOLI

Če pogledamo povprečje točk celotne eksperimentalne skupine na začetku in na koncu, lahko vidimo, da je napredek precejšen, oziroma več kot 2,5 točke na učenko. Učenke so pri prvem testu dosegle v povprečju 60,83% vseh možnih točk, na koncu pedagoškega eksperimenta oziroma pri drugem testu pa 74,17% vseh možnih točk.

Prikaz 1: Spremembe v teoretičnem znanju atletike med učenkami eksperimentalne skupine

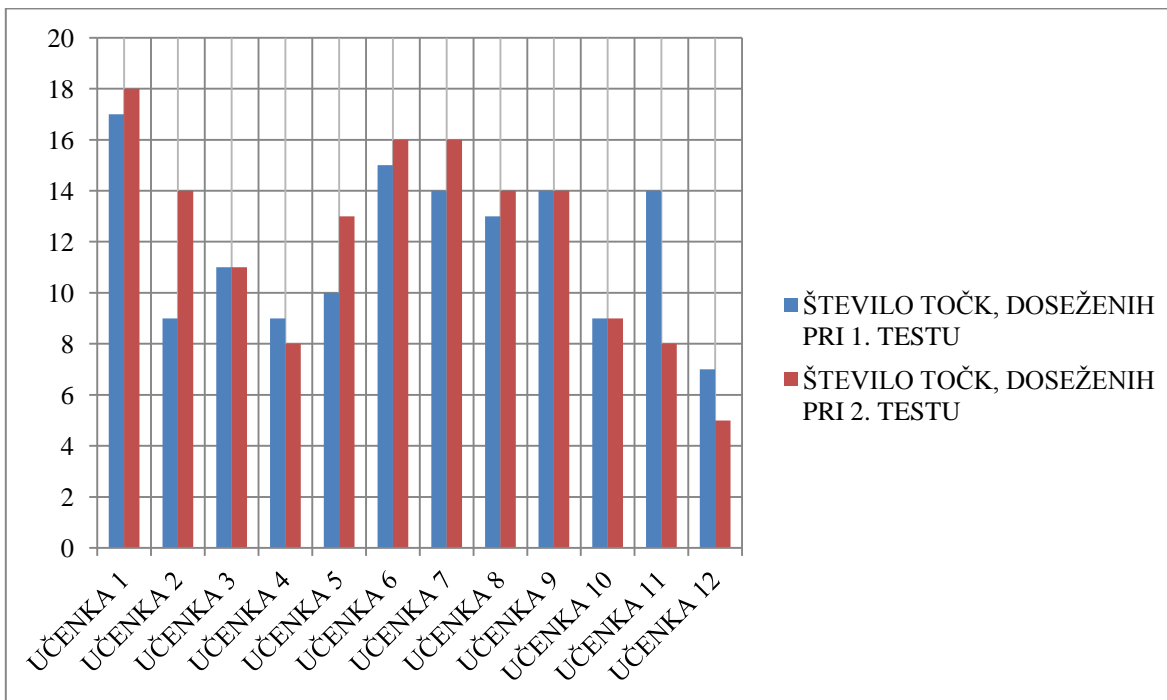
Jure Pompe
PORTFOLIJO IN NJEGOVA UPORABNOST PRI PREDMETU ŠPORT V OSNOVNI ŠOLI

Preglednica 3: Rezultati atletskega teoretičnega znanja učenk kontrolne skupine

Učenka	Rezultati 1. testa učenk kontrolne skupine		Rezultati 2. testa učenk kontrolne skupine	
	Število točk	Rezultat v %	Število točk	Rezultat v %
1	17	85	18	90
2	9	45	14	70
3	11	55	11	55
4	9	45	8	40
5	10	50	13	65
6	15	75	16	80
7	14	70	16	80
8	13	65	14	70
9	14	70	14	70
10	9	45	9	45
11	14	70	8	40
12	7	35	5	25
Povprečno število točk oz. %	11,83	59,17	12,17	60,83

V kontrolni skupini je napredovalo oziroma izboljšalo rezultate v teoretičnem znanju le 6 od 12 učenk. Le ena učenka je dosegla 18 točk, kar bi še lahko ocenil kot zelo dober rezultat (90%). Največji napredek je pokazala učenka 2, ki je napredovala za 5 točk, učenka 11 pa je nazadovala kar za 6 točk. Kar štiri učenke niso dosegle polovice možnih točk, kar pomeni, da niso prikazale zadostnega minimalnega znanja (50%). Kar tri od učenk, ki niso izboljšale svojega dosežka iz prvega testa, so pri drugem testu dosegle celo slabši rezultat kot pri prvem, preostale tri pa so dosegle enak rezultat kot pri prvem testu. Kot je razvidno iz preglednice 3, je bil napredek učenk kontrolne skupine precej manjši od napredka eksperimentalne skupine in v povprečju znaša manj kot 0,5 točke na učenko. Učenke so pri prvem testiranju dosegle 59,17% možnih točk, na koncu pedagoškega eksperimenta oziroma pri drugem testiranju pa 60,83% vseh možnih točk.

Prikaz 2: Spremembe v teoretičnem znanju atletike med učenkami kontrolne skupine

Čeprav razlika v znanju med eksperimentalno in kontrolno skupino ob koncu pedagoškega eksperimenta ni bila statistično značilna, lahko vseeno sklepamo, da je uporaba portfolija pozitivno vplivala na delo in znanje učenk eksperimentalne skupine. Učenke kontrolne skupine so, sodeč po rezultatih, v povprečju dosegle minimalen napredek, nekatere izmed njih pa so celo ob koncu tematskega sklopa prikazale slabše znanje.

Preglednica 4: Subjektivna ocena učenk eksperimentalne skupine o teoretičnem znanju atletike

M (es pred)	SD (es pred)	M (es po)	SD (es po)	t koef.	p(t)
2,75	0,87	3,92	0,90	-3,24	0,00

Legenda: **M** (es pred) – aritmetična sredina eksperimentalne skupine pred pedagoškim eksperimentom; **SD** (es pred) – standardna deviacija eksperimentalne skupine pred pedagoškim eksperimentom; **M** (es po) – aritmetična sredina eksperimentalne skupine po pedagoškem eksperimentu; **SD** (es po) – standardna deviacija eksperimentalne skupine po pedagoškem eksperimentu; **t koef.** – t koeficient; **p(t)** – pomembnost parametra t

Učenke eksperimentalne skupine so subjektivno ovrednotile svoje teoretično znanje po prvem izpolnjevanju testnega vprašalnika s povprečno oceno 2,75, po drugem pa z oceno 3,92 (preglednica 4). Torej so po končanem tematskem sklopu atletike in odpisanem drugem testu v povprečju subjektivno zaznavale svoje znanje za več kot eno oceno višje kot pred začetkom tematskega sklopa. Zaznava napredka je tudi statistično značilna ($p(t)=0,00$).

Preglednica 5: Subjektivna ocena učenk kontrolne skupine o teoretičnem znanju atletike

M (ks pred)	SD (ks pred)	M (ks po)	SD (ks po)	t koef.	p(t)
2,58	1,00	3,17	1,12	-1,35	0,19

Legenda: **M** (ks pred) – aritmetična sredina kontrolne skupine pred pedagoškim eksperimentom; **SD** (ks pred) – standardna deviacija kontrolne skupine pred pedagoškim eksperimentom; **M** (ks po) – aritmetična sredina kontrolne skupine po pedagoškem eksperimentu; **SD** (ks po) – standardna deviacija kontrolne skupine po pedagoškem eksperimentu; **t koef.** – t koeficient; **p(t)** – pomembnost parametra t

Učenke kontrolne skupine so svoje teoretično znanje ovrednotile veliko bolj skromno. Po izpolnjevanju prvega testnega vprašalnika so svoje znanje subjektivno ocenile z oceno 2,58, kar je zelo podobno oceni eksperimentalne skupine, medtem ko so po končanem tematskem sklopu svoje teoretično znanje ocenile z oceno 3,17, kar je sicer več kot pred tematskim sklopom, a občutno manj od eksperimentalne skupine, zato tudi zaznava napredka ni statistično značilna ($p(t)=0,19$). Zanimivo je, da je subjektivna ocena podana zelo realno, saj je tudi napredek v teoretičnem znanju kontrolne skupine precej manjši od napredka eksperimentalne.

Preglednica 6: Primerjava subjektivnih ocen učenk eksperimentalne in kontrolne skupine o teoretičnem znanju atletike

	M (es)	SD (es)	M (ks)	SD (ks)	t koef.	p(t)
Pred PE	2,75	0,87	2,58	1,00	0,44	0,67
Po PE	3,92	0,90	3,17	1,12	1,81	0,08

Legenda: **M** (es) – aritmetična sredina eksperimentalne skupine; **SD** (es) – standardna deviacija eksperimentalne skupine; **M** (ks) – aritmetična sredina kontrolne skupine; **SD** (ks) – standardna deviacija kontrolne skupine; **t koef.** – t koeficient; **p(t)** – pomembnost parametra t; Pred PE – pred pedagoškim eksperimentom; Po PE – po pedagoškem eksperimentu

Na podlagi rezultatov v preglednici 6 lahko potrdimo, da pred pedagoškim eksperimentom ni razlik v subjektivni oceni teoretičnega znanja atletike med eksperimentalno in kontrolno skupino ($p(t)=0,67$). Po pedagoškem eksperimentu pa so učenke eksperimentalne skupine svoj napredek v teoretičnem znanju subjektivno ocenile z višjo oceno kot učenke kontrolne skupine, čeprav ni vidnih statistično značilnih razlik ($p(t)=0,08$).

Na podlagi dobljenih rezultatov ne moremo potrditi hipoteze 2.

7.2 PRAKTIČNO ZNANJE ATLETIKE

Preglednica 7: Subjektivna ocena napredka učenk eksperimentalne in kontrolne skupine v praktičnem atletskem znanju

Disciplina	M (es)	SD (es)	M (ks)	SD (ks)	t koef.	p(t)
Tek na 60m	3,58	1,31	3,92	0,90	-0,73	0,48
Tek na 600m	3,58	1,00	3,83	0,94	-0,63	0,53
Skok v daljino	3,83	0,94	4,08	0,79	-0,71	0,49
Skok v višino	3,83	1,03	3,83	0,94	0,00	1,00
Suvanje krogle	3,33	1,07	3,83	1,03	-1,17	0,26

Legenda: **M** (es) – aritmetična sredina eksperimentalne skupine; **SD** (es) – standardna deviacija eksperimentalne skupine; **M** (ks) – aritmetična sredina kontrolne skupine; **SD** (ks) – standardna deviacija kontrolne skupine; **t koef.** – t koeficient; **p(t)** – pomembnost parametra t

Kot je razvidno iz preglednice 7, so učenke kontrolne skupine svoj napredek v praktičnem znanju posameznih disciplin atletike v povprečju ocenile z višjo subjektivno oceno, kot učenke eksperimentalne skupine, čeprav ni med skupinama v nobeni disciplini statistično značilne razlike. Povprečna subjektivna ocena je enaka le pri tehniki skoka v višino ($p(t)=1,00$). Torej portfolijo ni vplival na subjektivno zaznavo boljše ocene praktičnega znanja posamezne skupine. Eden izmed razlogov za to se lahko skriva v tem, da so bile učenke eksperimentalne skupine zaradi dela s portfolijem bolj kritične do svojega praktičnega znanja.

Učenke eksperimentalne skupine svoj napredek v praktičnem znanju niso ocenile z višjo oceno kot učenke kontrolne skupine, s čimer zavržemo hipotezo 3.

8. MNENJE UČENK O DELU S PORTFOLIJEM

Po pogovoru z učenkami v fokusni skupini ob koncu eksperimenta sem prišel do spoznanja, da nekatere izmed njih dela s portfolijem niso odobravale, večinoma zaradi dodatnega dela, ki ga povzroči. To dokazuje med drugim tudi dejstvo, da rezultatov treh učenk eksperimentalne skupine nisem mogel upoštevati v raziskavi, ker portfolija niso izdelovale in ga nosile s seboj na ure predmeta šport.

Večina učenk pa je izdelavo portfolija ovrednotilo kot zanimivo idejo, ki bi jo bilo vredno vključiti v pedagoški proces. Izjavo so podkrepile s tem, da jim je bilo delo veliko bolj zanimivo zaradi številnih novih in uporabnih informacij, ki jih pri rednem pouku predmeta šport ne bi spoznale, ter boljšega vpogleda v lastno znanje. Skoraj vse učenke, ki so podprle delo s portfolijem, so tudi izboljšale svoje rezultate pri preverjanju teoretičnega testa.

9. ČASOVNA ORGANIZACIJA DELA S PORTFOLIJEM

Tako z eksperimentalno kot tudi s kontrolno skupino sem opravil 10 učnih ur. Za organizacijo in načrtovanje posamezne učne ure sem porabil 30 do 45 minut. Glede na to, da sem obe skupini poučeval z istimi učnimi pripravami, sem za priprave eksperimentalne skupine porabil približno 15 minut več časa.

Učenkam sem bil na voljo za pomoč in svetovanje tudi po pouku, česar pa nobena izmed učenk ni izkoristila. Delo s portfolijem pa ni zahtevalo le dodatnega časa z načrtovanjem in izvedbo učnih ur, ampak tudi z nadzorom in pregledovanjem učnega gradiva, ki so ga s seboj nosile učenke. Učno gradivo sem pregledal na začetku vsake učne ure, medtem ko sem preverjal prisotnost učenk. Za to sem porabil približno pet minut pri vsaki učni uri.

Gotovo sem porabil veliko več časa, kot bi ga, če bi imel več izkušenj, saj sem to delal prvič in predvidevam, da bi z večkratno uporabo portfolija za pripravo porabil občutno manj časa.

Za sestavo vprašalnika sem potreboval precej časa, saj ga je bilo potrebno najprej sestaviti, testirati in popraviti. Za prvo različico vprašalnika sem potreboval približno tri ure. Sledilo je testiranje vprašalnika na devetošolcih Osnovne šole v Tržišču in nekaj popravkov prvotne različice. Celoten čas, namenjen sestavi vprašalnika, ki sem ga potem uporabil v raziskavi, je bil okoli sedem ur. Za ocenjevanje vprašalnikov pred in po izvedbi tematskega sklopa sem namenil še dodatnih deset ur, kar pomeni, da je bilo za celotno organizacijo in izvedbo raziskave potrebnih okoli 17 ur več dela, kot bi ga sicer imeli učitelji, če ne bi preverjali znanja s pomočjo vprašalnikov.

10. MNENJE UČITELJEV O DELU S PORTFOLIJEM

Delo s portfolijem se je, glede na dobljene rezultate, izkazalo za učinkovito metodo poučevanja. Dodatno načrtovanje učnih ur in preverjanje ter shranjevanje portfolijev predstavljajo za učitelja predmeta šport nov izziv, zato sem učiteljem športne vzgoje, ki poučujejo na OŠ Sava Kladnika v Sevnici, predstavil tematsko pripravo, ki vsebuje delo s portfolijem, ter jim opisal potek učnih ur. Poleg tega sem jim posredoval podatke o prisotnosti na urah ter seznam učenk, ki so svojo mapo dosežkov redno izpopolnjevale in jih nosile s seboj na učne ure.

V pogovoru v fokusni skupini so se vsi učitelji predmeta šport na šoli, kjer je potekal eksperiment, na podlagi posredovanih podatkov in rezultatov strinjali, da delo s portfolijem prinaša boljše rezultate v teoretičnem znanju učenk, vendar pa sami ne bi uporabljali te metode, vsaj ne na osnovnošolski ravni. Med drugim so razloge za svojo odločitev našli v naslednjih dejavnikih:

- prezaposlenost učiteljev z organizacijo medrazrednih, občinskih, področnih in ostalih tekmovanj, športnih dni in ostalih dogodkov;
- dodatno delo s portfolijem (s shranjevanjem, načrtovanjem učnih ur, izdelavo gradiva itd ...);
- izguba časa s preverjanjem in nadzorom nad izdelavo portfolija med učnimi urami;
- neresnost nekaterih učenk pri izdelavi portfolija;
- pomanjkanje motivacije pri nekaterih učenkah;
- učitelji so osredotočeni na ocenjevanje in napredek praktičnega in ne toliko teoretičnega znanja.

Učitelji so enotnega mnenja, da se kljub vidnemu napredku v teoretičnem znanju uvedba portfolija ne obrestuje na dolgi rok, saj učenke izgubijo zanimanje za njegovo izdelavo, kar njim le še otežuje delo. Poleg tega je njihov primarni cilj izboljšati praktično znanje učenk, česar s sedenjem na urah in domačimi nalogami ne bodo dosegli. Čas na urah raje izkoristijo za dodatne naloge oziroma vaje, ki izboljšajo gibalne sposobnosti učenk.

Učitelji predmeta šport poudarjajo, da ima uvedba portfolija eno pomanjkljivost, in sicer, da v manjši meri izboljšuje praktično znanje.

Glede na to, da pouk s portfolijem zahteva večjo organiziranost, načrtovanje, izvedbo in nadzor, sem za načrtovanje dela z eksperimentalno skupino potreboval približno 50 odstotkov več časa kot za delo s kontrolno skupino.

Jure Pompe
PORTFOLIJO IN NJEGOVA UPORABNOST PRI PREDMETU ŠPORT V OSNOVNI ŠOLI

Z mnenjem učiteljev se v večini primerov strinjam. Glede na to, da sem pred to raziskavo že opravil tri mesece prakse, tako v osnovno kot tudi srednji šoli, sem opazil, da večina učiteljev resnično nima časa za pripravo in vpeljavo portfolija v učni proces. Skozi celotno šolsko leto so organizirana medrazredna, občinska in preostala tekmovanja, ki vzamejo učiteljem veliko časa za organizacijo in izpeljavo. Na podlagi resnosti učencev do dela s portfolijem pa je treba razumeti tudi porajajoči se dvom učiteljev v njegovo vpeljavo. Nihče namreč ne more zagotoviti, da bodo učenci takšen način dela sprejeli in se mu resno posvetili, kar bi posledično za učitelja pomenilo še več dela.

Kljub temu, pa se z učitelji ne strinjam, da portfolijo ne izboljša praktičnega znanja v takšni meri, kot izboljša teoretično, saj je delo s portfolijem prav tako lahko usmerjeno v izboljšanje praktičnega znanja (npr. pri pouku se učenci učijo pravilne izvedbe prvine premet v stran; če učenec pozna najpomembnejše faze prvine in njene predvaje, bo na podlagi svoje izvedbe in povratnih informacijah učitelja hitreje spoznal, kje se napake pojavljajo ter kako jih odpraviti).

11. PRIMERJAVA Z RAZISKAVO NADE MALI

Nada Mali je v svoji diplomski nalogi izpostavila, da so bile vse dijakinje zelo motivirane za delo, z izjemo ene, ki pa se je po nekaj urah prav tako vključila v skupino in začela sodelovati. Proces poučevanja je po njenem mnenju potekal tekoče in brez težav, dijakinje pa so ves čas sodelovale in spremljale svoj napredek z refleksijo. Učenke so jasno pokazale, da želijo izboljšati svoje znanje, pri videoanalizah posameznih tehničnih elementov pa naj bi po mnenju avtorice uživale.

Po njenem mnenju so se dijakinje zelo vživele v nov način dela, ki ga priporoča pri delu z vsemi srednješolkami.

V povprečju so dijakinje eksperimentalne skupine napredovale za dobrih 5 točk, tri od njih so dosegle maksimalno število točk (23), napredek v znanju pa je bilo mogoče zaslediti pri vseh dijakinjah. V kontrolni skupini so bili rezultati sicer slabši, vendar so kljub temu svoje povprečje doseženih točk dijakinje izboljšale za dobri dve točki.

Razlika med raziskavo Nade Mali in raziskavo, ki sem jo opravil sam, je v tem, da sem imel z motivacijo učenk ogromno težav, kar potrjuje tudi podatek, da je v raziskavo od skupno sedemnajstih učenk eksperimentalne skupine vključenih le 12. Veliko težav sem imel z delom oziroma sodelovanjem učenk na učnih urah, željo po izboljšanju znanja pa je bilo zaznati le pri nekaj učenkah. Učenke, katerih rezultate sem moral izločiti iz raziskave, niso pisale refleksij, na urah pa nekatere od njih niti niso aktivno sodelovale.

V povprečju so učenke eksperimentalne skupine, vključene v pedagoški eksperiment, ki sem ga vodil sam, napredovale za 2,5 točke, nobena od njih ni dosegla najvišjega števila točk, od dvanajstih učenk pa pri dveh ni bilo zaznati napredka v teoretičnem znanju. V kontrolni skupini je uspelo rezultate izboljšati le šestim od dvanajstih učenk, skupno povprečje doseženih točk pa se je izboljšalo za manj kot 0,5 točke.

Razlika med srednješolkami in osnovnošolkami je tako več kot očitna. Razlogi za takšno odstopanje napredka v znanju med njimi bi lahko bili v:

- različni starosti ter posledično resnosti pristopa učenk oziroma dijakinj;
- v osnovno šolo je vključena celotna populacija otrok in mladostnikov, medtem ko so v gimnazijskem programu predvsem tisti mladostniki, ki so bolj motivirani za učenje, se več ukvarjajo s športom in imajo bolj razvite gibalne sposobnosti (Kovač, Strel, Jurak in Leskošek, 2012);
- različni priljubljenosti posameznih športov: igre z žogo, predvsem odbojka, so bolj zanimive in priljubljene športne dejavnosti kot atletika.

Najbolj priljubljen šport med osnovnošolkami je namreč odbojka, med srednješolkami pa ples, fitnes in aerobika (Lovšin, 2009).

12. OMEJITVE RAZISKAVE

Od skupno 33 učenk eksperimentalne in kontrolne skupine sem v analizo rezultatov lahko vključil le podatke 24 učenk, 12 iz vsake skupine. Torej je glavna omejitev raziskave predvsem majhno število preizkušank, kar onemogoča posploševanje rezultatov. Ker ima OŠ Sava Kladnika v Sevnici le tri razrede devetošolcev, v pedagoški eksperiment ni bilo mogoče vključiti večjega števila preizkušank.

Časovno trajanje eksperimenta je zajemalo en tematski sklop, ki je običajno dolg od deset do dvanajst ur. Učenke devetih razredov imajo na urniku dve uri športne vzgoje na teden, torej je pedagoški eksperiment trajal pet tednov, kar je občutno premalo, da bi se lahko učenke na delo s portfolijem navadile oziroma prilagodile v celoti. Glede na zaznan napredek pa lahko sklepam, da bi ob daljšem času verjetno prišlo do statistično značilnih razlik v znanju med obema skupinama.

Treba pa je izpostaviti tudi moje pomanjkanje izkušenj. Poleg tega, da sem pred tem pedagoškim eksperimentom opravil le trimesečno prakso na osnovni in srednji šoli, preostalih izkušenj s poučevanjem nisem imel. Tako sem moral veliko časa posvetiti psihološkemu pristopu, povezanemu z motivacijo učenk. V nekaterih primerih mi je uspelo, v drugih žal ne (rezultati treh učenk so bili iz pedagoškega eksperimenta izločeni, ker niso izdelovale nalog in na učne ure niso nosile portfolija).

13. SKLEPI

Za izdelavo diplomske naloge sem se odločil na podlagi narejene seminarske naloge pri predmetu Didaktika športne vzgoje. Sprva sem želel primerjati razliko v učinkovitosti portfolija med učenci na srednji in osnovni šoli, po posvetu z mentorico pa sem se odločil za raziskavo učinkovitosti portfolija med učenci na osnovni šoli. Primerjava med učenci na različnih stopnjah šolanja bi bila namreč zelo težka, saj se učenci in dijaki med seboj razlikujejo v predznanju, pouk poteka po različnih učnih načrtih, avtonomija učiteljev in njihove letne priprave na pouk pa so na vsaki šoli zelo različne, saj ima učitelj športne vzgoje v srednji šoli večjo avtonomijo pri sestavi letne priprave na pouk kot učitelj v osnovni šoli.

Dodatno me je motiviralo dejstvo, da se v zadnjih letih portfolijo vse pogosteje uporablja pri razrednem pouku, medtem ko se na predmetni stopnji in pri predmetu šport še ni uveljavil. Poleg tega podobna raziskava še ni bila opravljena na osnovni šoli pri pouku predmeta šport.

V prvem delu diplomske naloge sem predstavil pojem oziroma definicijo portfolija ter njegove prednosti in slabosti. Izpostavil sem postopek nastajanja in cilje dela s portfolijem.

V drugem delu pa sem predstavil rezultate raziskave, s katero sem ugotavljal napredek v teoretičnem znanju atletike med eksperimentalno in kontrolno skupino pred in po uporabi portfolija. Učenke eksperimentalne skupine so na podlagi dela s portfolijem izpolnjevale naloge in pisale refleksije. V refleksiji so zapisale, kako so bile zadovoljne z vloženim trudom in delom na uri in kaj še lahko izboljšajo. Tako so doma ponovile teoretično vsebino prejšnje učne ure ter s tem poglobile svoje znanje. Z ocenami od 1 do 5 so subjektivno ocenile tudi svoj napredek pri izvajanju praktičnega dela.

Rezultati so pokazali, da je bilo delo s portfolijem učinkovito. V teoretičnem znanju so učenke eksperimentalne skupine napredovale bolj kot učenke kontrolne skupine (preglednici 2 in 3), čeprav razlika ni bila statistično značilna (preglednica 1). Na podlagi lastnih izkušenj sem ugotovil, da v skupini, v kateri je delo potekalo z uporabo portfolija, učitelj dobi več povratnih informacij od učenk o poteku učne ure. Z uporabo portfolija učitelj lažje spremlja učenčev napredek in svoje delo.

Za učence pa uporaba portfolija pomeni predvsem več samostojnega dela in razvoj samokritičnosti. Skozi proces refleksije učenec vidi svoj napredek, kar mu omogoča, da si postavi realne cilje, ki jih skuša čez šolsko leto uresničiti oziroma doseči.

Pojavlja pa se vprašanje, ali je napredek v teoretičnem znanju, ki ga prinaša delo s portfolijem, pomembnejši od znanja praktične izvedbe določene prvine. Ob delu s portfolijem zna učenec

Jure Pompe
PORTFOLIJU IN NJEGOVA UPORABNOST PRI PREDMETU ŠPORT V OSNOVNI ŠOLI

poimenovati posamezne prvine oziroma športne discipline, pridobi znanje o pravilni tehniki izvedbe in najpogostejših napakah, ki se jih mora izogibati. Torej mu teoretično znanje pomaga z vidika razumevanja biomehanike gibanja in z vidika racionalnosti ter učinkovitosti gibanja, le s ponavljanjem določene prvine pa bo to znanje prenesel in usvojil tudi v praksi.

Potrebna je veliko dodatnega načrtovanja in dela, da lahko portfolijo vpeljemo v pouk predmeta šport. Zato so kljub napredku učenk učitelji na šoli, kjer sem izvajal pedagoški eksperiment, ostali zadržani in skeptični do vključitve portfolija v učni proces. Vse več je obveznosti, ki jih morajo učitelji izpeljati, preden lahko začnejo načrtovati delo s portfolijem. Priprava in načrtovanje medrazrednih, občinskih in področnih tekmovanj so le nekatere izmed njih. Poleg tega se število učiteljev iz leta v leto manjša, kljub vse večjemu številu učencev v vadbenih skupinah. Tudi to je eden od razlogov, da portfolijo trenutno še ne bo postal stalnica pri izobraževanju in načrtovanju učnih ur pri predmetu šport.

Pozitivne izkušnje, ki sem jih dobil pri pedagoškem eksperimentu in izdelavi diplomske naloge, pa bom gotovo lahko uporabil v svojem bodočem poklicu.

14. LITERATURA

- Aurbach, E. (2005). *About Portfolios*. Pridobljeno 10.10.2014, s [http://www.aurbach.com/files/About Portfolios.pdf](http://www.aurbach.com/files/About_Portfolios.pdf)
- Ažman, T. (2008). *Učenje učenja – kako učiti in se naučiti spretnosti vseživljenjskega učenja*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.
- Bizjak Slanič, K. (2014). Samoregulacija pri predmetu šport. V M. Kovač in M. Plavčak (ur.), *Zbornik 27. posveta športnih pedagogov Slovenije*, str. 40-44. Ljubljana: Zveza društev športnih pedagogov Slovenije.
- Bizjan, M. (2004). *Šport mladim: priročnik za športno vzgojo v srednji šoli s kriteriji za ocenjevanje*. Ljubljana: Chatechismus.
- Dysthe, O. (2002). *Theoretical background for portfolios as learning and assessment tools in teacher education*. Pridobljeno 13.1.2015, s http://www.uib.no/filearchive/tallin_25_3_02-1-.pdf
- Easley, S. D. in Mitchell, K. (2007). *Portfolio v ocenjevanju: Kaj, kje, kdaj, zakaj in kako ga uporabiti*. Nova Gorica: Educa, Melior.
- Epstein, A. (2005). *Introduction to portfolios*. Pridobljeno 11.10.2014, s <http://www.teachervision.fen.com/teaching-methods-and-management/experimentaleducation/4528.html?page=2&detoured=1>
- Gorenc Šulc, M. (oktober 2012). Mapa učnih dosežkov na različnih stopnjah izobraževanja je pomemben pripomoček za učinkovit začetek poklicne poti. V *Na poti k učeči se družbi – Z uspešno prenovo poklicnega in strokovnega šolstva: Zbornik strokovnih prispevkov* (str. 102-113). Nova Gorica: Medium, d.o.o.
- Hočevar Eve, P. L. (2002). *Uporaba portfolia pri poučevanju in evalvaciji na razredni stopnji Mednarodne šole Danile Kumar* (Diplomsko delo). Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, Ljubljana.
- Javornik Krečič, M. (2008). *Pomen učiteljevega profesionalnega razvoja za pouk*. Ljubljana: i2 založba.
- Jurak, G., Kovač, M. in Strel, G. (2002). Priljubljenost športne vzgoje v primerjavi z drugimi šolskimi predmeti. V *Razvojne smernice športne vzgoje: zbornik referatov*, str. 49-54. Ljubljana: Zveza društev športnih pedagogov Slovenije.

Jure Pompe
PORTFOLIJU IN NJEGOVA UPORABNOST PRI PREDMETU ŠPORT V OSNOVNI ŠOLI

- Juriševič, M. (2007). *Praktično pedagoško usposabljanje. Vodenje portfolija: priročnik*. Ljubljana: Artelj.
- Kinchin, G. D. (februar 2001). Using Team Portfolios in a Sport Education Season. *The Journal of Physical Education, Recreation and Dance*, volumen (72).
- Kovač, M., Markun Puhan, M., Lorenci, B., Novak, L., Planinšec, J., Hrastar, I., ... Muha V. (2011). *Učni načrt. Program osnovna šola. Športna vzgoja*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.
- Kovač, M., Strel, J., Jurak, G. in Leskošek, B. (2012). Morphological characteristics and motor fitness among girls attending different secondary-school programmes. *International Journal of Morphology*, 30(2), 411-416.
- Lovšin, P. (10.10.2009). *Vedno debelejši in manj gibalno sposobni*. Dnevnik. Pridobljeno iz <http://www.dnevnik.si/vec-vsebin/1042305730>
- Mali, N. (2007). *Učenčeva mapa dosežkov – Portfolio* (Diplomsko delo). Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Ljubljana.
- Markun Puhan, N. in Bukvič, V. (2005). *Portfolio učenca*. Pridobljeno 24.10.2014, iz http://www.zrssi.si/doc/SVZ_Nives%20Markun%20Markun%20Puhan%20in%20Bukvič,%20Vida%20Bukvič_%20Portfolio%20učenca.doc
- Melograno, J. V. (2006). *Professional and Student Portfolios for Physical Education* (2nded). Cleveland: Human Kinetics.
- Mencigar, S. (2013). *Primeri izdelave e-portfolia v vrtcu z IKT* (Diplomsko delo). Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta.
- Moder, J. (1999). Prešernova o kaši še velja! Portfolio, portfolijo, portfelj? *Šolski razgledi*, 50(14), 6.
- Reynolds, N. in Rice, R. (2006). *Portfolio Teaching: a Guide for Instructors*. Boston: Bedford, St. Martin.
- Rolheiser, C., Bower, B. in Stevahn, L. (2000). *The portfolio organizer: succeeding with portfolios in your classroom*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.

Jure Pompe
PORTFOLIJU IN NJEGOVA UPORABNOST PRI PREDMETU ŠPORT V OSNOVNI ŠOLI

- Siedentop, D. (1994). *Sport education: Quality PE through positive sport experiences*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Sentočnik, S. (1999). Portfelj ali portfolijo - kaj je to? *Katarina*, 50(1), 2-3.
- Stritar, U. in Sentočnik S. (2006). *Otrokov portfolio v vrtcu*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Škof, B., Tomažin, K., Dolenc, A., Marcina, P. in Čoh, M. (2006). *Atletski praktikum: didaktični vidiki poučevanja osnovnih atletskih disciplin*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za kineziologijo.
- Venn, J. J. (2000). *Assessing students with special needs (2nd ed.)*. Upper Saddle River, NJ: Merrill.

15. PRILOGA

PRILOGA 1: Vprašalnik o teoretičnem znanju atletike pred pedagoškim eksperimentom

1. Kako imenujemo palico, ki jo skušajo preskočiti atleti?

- A. Letvica
- B. Prečka
- C. Deščica
- D. Palica

2. Iz katerih faz je sestavljen skok v višino?

- A. Zalet in doskok
- B. Zalet, odriv, faza leta in doskok
- C. Zalet, odriv in doskok
- D. Odziv in doskok

3. Katero tehniko skoka v višino uporablja večina vrhunskih atletov?

- A. Škarjice
- B. Prekoračna tehnika
- C. Flop
- D. Straddle

4. Kakšna je razlika med tehniko flop in prekoračno tehniko?

- A. Samo v fazi zaleta.
- B. Samo v fazi odziva in doskoka.
- C. V fazi zaleta, odziva, leta in doskoka.
- D. Ni razlike.

5. Kam mora imeti skakalec usmerjen pogled pri izvedbi zaleta pri skoku v višino?

- A. V tla
- B. V zaletišče
- C. V letvico
- D. V noge

6. Na katero gibalno sposobnost najbolj vplivamo s suvanjem krogle?

- A. Gibljivost kolčnega sklepa.
- B. Hitrost ponavljajočih gibov z rokami.
- C. Eksplozivna moč rok in ramenskega obroča.
- D. Ravnotežje.

7. Kdaj je skok v daljino neveljaven?

- A. Če se skakalec odrine pred označeno cono na odrivni deski.
- B. Če se skakalec odrine deset centimetrov za odrivno desko.
- C. Če se skakalec odrine deset centimetrov pred odrivno desko.
- D. Če skakalec doskoči v jamo in pade nazaj.

8. Kako pravilno izmerimo dolžino skoka pri skoku v daljino?

- A. Od najbližjega odtisa v jami pravokotno na rob odrivne deske ali njenega podaljška.
- B. Od sredine roba odrivne deske od najbližjega odtisa v jami.
- C. Od najbolj oddaljenega odtisa v jami pravokotno na rob odrivne deske ali njenega podaljška.
- D. Od najbližjega roba odrivne deske do najbolj oddaljenega odtisa v jami.

9. Na kaj moramo biti pozorni glede varnosti pri skoku v višino s tehniko flop?

- A. Da je letvica postavljena dovolj visoko.
- B. Da na doskočišče postavimo tanke blazine.
- C. Da na doskočišče postavimo blazine debele vsaj 50 cm.
- D. Da na doskočišče postavimo male blazine.

10. Kakšni so ukazi starterjev na kratkih progah?

- A. Pozor, na mesta, BUM (pok pištole)
- B. Na mesta, pozor, BUM (pok pištole)
- C. Na mesta, BUM (pok pištole)
- D. Pozor, BUM (pok pištole)

11. Kakšni so ukazi starterjev na dolgih progah?

- A. Na mesta, BUM (pok pištole)
- B. Na mesta, pozor, BUM (pok pištole)
- C. Pozor, BUM (pok pištole)
- D. Pozor, na mesta, BUM (pok pištole)

12. Kakšen mora biti odziv pri skoku v daljino z mesta?

- A. Sonožen
- B. Ritenski
- C. V flop tehniki
- D. Leva noga mora biti postavljena 20cm pred desno

13. Kaj je glavni razlog merjenja teka na 600 metrov za ŠVK (športno vzgojni karton)?

- A. Da ugotovimo kakšna je trenutna vzdržljivost učenca.
- B. Da ugotovimo kakšna je trenutna eksplozivnost učenca.
- C. Da ugotovimo kakšna je trenutna starost učenca.
- D. Da ugotovimo kolikšen je procent maščobe učenca.

14. Kaj je glavni razlog merjenja teka na 60 metrov za ŠVK?
- A. Da ugotovimo kakšna je najvišja hitrost učenca.
  - B. Da ugotovimo kakšna je trenutna eksplozivnost učenca.
  - C. Da ugotovimo kakšna je trenutna vzdržljivost učenca.
  - D. Da ugotovimo kolikšen je procent maščobe učenca.
15. Kakšna mora biti športna dejavnost za povečanje vzdržljivosti?
- A. Visoko intenzivna in kratka
  - B. Nizko intenzivna in kratka
  - C. Nizko intenzivna in dolgotrajna
  - D. Nobena od naštetih
16. Kako razdelimo tekaške atletske discipline?
- A. Meti, teki na dolge proge, skoki
  - B. Teki na kratke, srednje, dolge ter ultra dolge proge
  - C. Teki na kratke in dolge proge
  - D. Teki na kratke in srednje proge
17. Pri kateri športni panogi pridobiva organizem energijo aerobno, to je s pomočjo kisika??
- A. Tek na 20 km
  - B. Tek na 60m
  - C. Plavanje na 25m
  - D. Skok v daljino
18. Kakšno naj bo dihanje med dolgotrajnim tekom za dobro počutje?
- A. Hitro in nenadzorovano.
  - B. Počasno in plitko.
  - C. Umirjeno in globoko.
  - D. Plitko in hitro.

19. Katera mišična vlakna prevladujejo pri športnikih, ki se ukvarjajo z dolgotrajnimi športnimi dejavnostmi (maraton, plavanje na 2400m, kolesarjenje na 200 km)?

- A. Počasna mišična vlakna
- B. Hitra mišična vlakna
- C. Posebna mišična vlakna
- D. Bela mišična vlakna

20. Zakaj je rehidracija pred, med in po športni aktivnosti pomembna?

- A. Ker rehidracija preprečuje zmanjšanje telesne temperature.
- B. Ker rehidracija omogoča normalno delovanje organizma med in po športni aktivnosti.
- C. Ker rehidracija omogoča, da se prej utrudimo in je s tem športna aktivnost bolj učinkovita.
- D. Rehidracija pred in med športno vadbo ni pomembna, dokler je prisotna rehidracija po športni aktivnosti.

20. Zakaj je rehidracija pred, med in po športni aktivnosti pomembna?

- A. Ker rehidracija preprečuje zmanjšanje telesne temperature.
- B. Ker rehidracija omogoča normalno delovanje organizma med in po športni aktivnosti.
- C. Ker rehidracija omogoča, da se prej utrudimo in je s tem športna aktivnost bolj učinkovita.
- D. Rehidracija pred in med športno vadbo ni pomembna, dokler je prisotna rehidracija po športni aktivnosti.

Ko zaključiš z reševanjem testa, prosim obkroži številko pod vprašanjem. Pomen številke je zapisan v oklepaju (1 – zelo slabo, 2 - slabo, 3 – dobro, 4 – zelo dobro, 5 – odlično).

Kako bi ocenila svoje znanje teorije, ki smo ga opravili pred začetkom tematskega sklopa?

1 2 3 4 5

PRILOGA 2: Vprašalnik o teoretičnem znanju atletike po pedagoškem eksperimentu

1. Kako imenujemo palico, ki jo skušajo preskočiti atleti?

- A. Letvica
- B. Prečka
- C. Deščica
- D. Palica

2. Iz katerih faz je sestavljen skok v višino?

- A. Zalet in doskok
- B. Zalet, odriv, faza leta in doskok
- C. Zalet, odriv in doskok
- D. Odziv in doskok

3. Katero tehniko skoka v višino uporablja večina vrhunskih atletov?

- A. Škarjice
- B. Prekoračna tehnika
- C. Flop
- D. Straddle

4. Kakšna je razlika med tehniko flop in prekoračno tehniko?

- A. Samo v fazi zaleta.
- B. Samo v fazi odziva in doskoka.
- C. V fazi zaleta, odziva, leta in doskoka.
- D. Ni razlike.

5. Kam mora imeti skakalec usmerjen pogled pri izvedbi zaleta pri skoku v višino?

- A. V tla
- B. V zaletišče
- C. V letvico
- D. V noge

6. Na katero gibalno sposobnost najbolj vplivamo s suvanjem krogle?

- A. Gibljivost kolčnega sklepa.
- B. Hitrost ponavljajočih gibov z rokami.
- C. Eksplozivna moč rok in ramenskega obroča.
- D. Ravnotežje.

7. Kdaj je skok v daljino neveljaven?

- A. Če se skakalec odrine pred označeno cono na odrivni deski.
- B. Če se skakalec odrine deset centimetrov za odrivno desko.
- C. Če se skakalec odrine deset centimetrov pred odrivno desko.
- D. Če skakalec doskoči v jamo in pade nazaj.

8. Kako pravilno izmerimo dolžino skoka pri skoku v daljino?

- A. Od najbližjega odtisa v jami pravokotno na rob odrivne deske ali njenega podaljška.
- B. Od sredine roba odrivne deske od najbližjega odtisa v jami.
- C. Od najbolj oddaljenega odtisa v jami pravokotno na rob odrivne deske ali njenega podaljška.
- D. Od najbližjega roba odrivne deske do najbolj oddaljenega odtisa v jami.

9. Na kaj moramo biti pozorni glede varnosti pri skoku v višino s tehniko flop?

- A. Da je letvica postavljena dovolj visoko.
- B. Da na doskočišče postavimo tanke blazine.
- C. Da na doskočišče postavimo blazine debele vsaj 50 cm.
- D. Da na doskočišče postavimo male blazine.

10. Kakšni so ukazi starterjev na kratkih progah?

- A. Pozor, na mesta, BUM (pok pištole)
- B. Na mesta, pozor, BUM (pok pištole)
- C. Na mesta, BUM (pok pištole)
- D. Pozor, BUM (pok pištole)

11. Kakšni so ukazi starterjev na dolgih progah?

- A. Na mesta, BUM (pok pištole)
- B. Na mesta, pozor, BUM (pok pištole)
- C. Pozor, BUM (pok pištole)
- D. Pozor, na mesta, BUM (pok pištole)

12. Kakšen mora biti odziv pri skoku v daljino z mesta?

- A. Sonožen
- B. Ritenski
- C. V flop tehniki
- D. Leva noga mora biti postavljena 20cm pred desno

13. Kaj je glavni razlog merjenja teka na 600 metrov za ŠVK (športno vzgojni karton)?

- A. Da ugotovimo kakšna je trenutna vzdržljivost učenca.
- B. Da ugotovimo kakšna je trenutna eksplozivnost učenca.
- C. Da ugotovimo kakšna je trenutna starost učenca.
- D. Da ugotovimo kolikšen je procent maščobe učenca.

14. Kaj je glavni razlog merjenja teka na 60 metrov za ŠVK?
- A. Da ugotovimo kakšna je najvišja hitrost učenca.
  - B. Da ugotovimo kakšna je trenutna eksplozivnost učenca.
  - C. Da ugotovimo kakšna je trenutna vzdržljivost učenca.
  - D. Da ugotovimo kolikšen je procent maščobe učenca.
15. Kakšna mora biti športna dejavnost za povečanje vzdržljivosti?
- A. Visoko intenzivna in kratka
  - B. Nizko intenzivna in kratka
  - C. Nizko intenzivna in dolgotrajna
  - D. Nobena od naštetih
16. Kako razdelimo tekaške atletske discipline?
- A. Meti, teki na dolge proge, skoki
  - B. Teki na kratke, srednje, dolge ter ultra dolge proge
  - C. Teki na kratke in dolge proge
  - D. Teki na kratke in srednje proge
17. Pri kateri športni panogi pridobiva organizem energijo aerobno, to je s pomočjo kisika??
- A. Tek na 20 km
  - B. Tek na 60m
  - C. Plavanje na 25m
  - D. Skok v daljino
18. Kakšno naj bo dihanje med dolgotrajnim tekom za dobro počutje?
- A. Hitro in nenadzorovano.
  - B. Počasno in plitko.
  - C. Umirjeno in globoko.
  - D. Plitko in hitro.

19. Katera mišična vlakna prevladujejo pri športnikih, ki se ukvarjajo z dolgotrajnimi športnimi dejavnostmi (maraton, plavanje na 2400m, kolesarjenje na 200 km)?

- A. Počasna mišična vlakna
- B. Hitra mišična vlakna
- C. Posebna mišična vlakna
- D. Bela mišična vlakna

20. Zakaj je rehidracija pred, med in po športni aktivnosti pomembna?

- A. Ker rehidracija preprečuje zmanjšanje telesne temperature.
- B. Ker rehidracija omogoča normalno delovanje organizma med in po športni aktivnosti.
- C. Ker rehidracija omogoča, da se prej utrudimo in je s tem športna aktivnost bolj učinkovita.
- D. Rehidracija pred in med športno vadbo ni pomembna, dokler je prisotna rehidracija po športni aktivnosti.

Ko zaključiš z reševanjem testa, prosim obkroži številko pod vprašanjem (1 – zelo slabo, 2 - slabo, 3 – dobro, 4 – zelo dobro, 5 – odlično).

Kako bi ocenila svoje znanje teorije po odpisanem drugem testu na koncu tematskega sklopa?

1 2 3 4 5

Jure Pompe
PORTFOLIJO IN NJEGOVA UPORABNOST PRI PREDMETU ŠPORT V OSNOVNI ŠOLI

PRILOGA 3: Tabela za samoocenjevanje napredka posamezne tehnike oz. discipline

	Tek na 60m	Tek na 600m	Skok v višino	Skok v daljino	Meti (žogica), suvanje (krogla)
Najpogostejše napake/kako jih boš odpravila?					
Oceni svoj napredek v izvedbi posamezne tehnike (1-ni napredka; 2-majhen napredek; 3-dober napredek); 4-zelo dober napredek; 5-odličen napredek					

PRILOGA 4: Soglasje za vključitev učenke v raziskavo

Pozdravljeni!

Moje ime je Jure Pompe in sem študent Fakultete za šport v Ljubljani. Ker se moj študij bliža koncu, nameravam narediti diplomsko nalogo na temo Uporaba portfolia pri predmetu športne vzgoje v osnovni šoli. Za izvedbo raziskave, ki jo bom vključil v diplomsko nalogo, potrebujem vaše soglasje, s katerim mi boste dali dovoljenje, da v raziskavo vključim tudi vašega otroka.

Naj poudarim, da vaš otrok ne bo prikrajšan za nobeno učno uro ali osnovno znanje, prav tako pa zaradi te raziskave ne bo imel nobenega dodatnega dela ali obveznosti, s katerimi bi mu lahko posegal v njegov čas, ki ga ima namenjenega za šolske in druge obveznosti.

Osebni podatki, ki bi bili pridobljeni s to raziskavo, bodo namenjeni izključno v raziskovalne namene in nikomur drugemu ter ne bodo posredovani v javnosti.

Prosimo, da soglasje vrnete do 13.3.2014 profesorju Igorju Povšetju.

Vnaprej se Vam zahvaljujem za sodelovanje.

Starši učenke _____ podajamo soglasje.